
BULETIN INFORMATIV

SHTATOR 2026

AKADEMIA E SHKENCAVE
E SHQIPËRISË

**Buletin mujor i aktiviteteve të
Akademisë së Shkencave të
Shqipërisë**

Shtator, 2026

Përmbajtje

Aktivitet	6
Akademia e Shkencave e Shqipërisë promovoi “Fjalorin e Madh të Gjuhës Shqipe” në Panairin Mbarëkombëtar të Librit Akademik në Tetovë	7
U zhvillua Asambleja XIII e Përgjithshme e UEAA-së dhe Simpoziumi Shkencor Ndërkombëtar në Tiranë	9
Akademiku Nazim Gruda zgjidhet President i Unionit të Akademive Evropiane për Shkencat e Aplikuara në Bujqësi, Ushqim dhe Natyrë (UEAA)	13
Nisi punimet konferenca ndërkombëtare dyditore “Western Balkan Conference on Mathematics and Applications (WBCMA 2026)”	15
Nisi në Tiranë konferenca ndërkombëtare treditore me temën “From lab to forest and orchard – The Final CopyTree Conference”	17
Akademia e Shkencave e Shqipërisë lidh marrëveshje bashkëpunimi me Qendrën Ndërkombëtare për Studime të Avancuara Agronomike Mesdhetare (CIHEAM)	21
Kryetari i Akademisë së Shkencave akad. Skënder Gjinushi priti ambasadorin e Republikës së Azerbajxhanit në Shqipëri z. Anar Huseynov	23
U mbajt ceremonia e akordimit të mirënjohjes “Nderi i Akademisë” për prof. Maurizio Lambardi-n.....	25
U zhvillua ceremonia për dhënien e certifikatave të mirënjohjes “Nderi i Akademisë” për prof. Munis Dundar dhe prof. Robert Marks.....	27
Akademia Botërore e Kulturës dhe e Arteve nderon akademik Anastas Angjeli me titullin “Doctor Honoris Causa”	30
Institutet, Komisionet dhe Njësitë	32
U prezantua maketi i vëllimit të parë të projektit madhor “Historia e shqiptarëve”, një nga tri projektet madhore të Akademisë së Shkencave.....	33
U zhvillua ligjërata me temë “Korpusi elektronik i gjuhës shqipe: historia, gjendja e sotme, përdorimi”	34

U zhvillua workshop-i me temën “Certifikimi i materialit mbjellës të varieteteve autoktone të vreshtit dhe qasjet shkencore për zhvillimin e brandeve të verës në Shqipëri”	36
U zhvillua leksioni i hapur mbi të ardhmen politike të shqiptarëve në këndvështrimin juridiko-ndërkombëtar	39
U mbyllën punimet e konferencës shkencore ndërkombëtare me temë “Shqiptarët në sytë e të huajve: rrëfime, perceptim dhe realitete (shek. XIX-XX)”	41
Kongresi XI i SIDG-ut “Geolinguistics across Borders” dhe kontributi për gjuhën shqipe.....	43
U zhvillua workshopi “NanoAlb/NanoBalkan Ignite Projects 2026–2028”	44
U mbajt workshop-i me temën “Mbi valorizimin e disa mbetjeve të ngurta të industrisë ushqimore të vendit dhe shfrytëzimin e tyre për përfitim të bioenergjisë dhe produkteve specifike të dobishme”	45
Muzeu Arkeologjik i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë iu bashkua Ditës Kombëtare të Trashëgimisë Kulturore me një ditë të hapur për nxënësit dhe vizitorët.....	47
Auron Tare, prezantoi kumtesën: “Sfidat e arkeologjisë nënujore sot në Shqipëri”	49
U mbajt ligjërata e studiueses dr. Rafaela Marteta mbi gjuhën e urrejtjes në rrjetet sociale.....	51
Zbulim i ri arkeologjik në Qesarat: një rezidencë luksoze e shek. III m.Kr.	53
Nisi shkolla ndërkombëtare e trajnimit me temën "Nxitja e biosipërmarrjes në bioteknologji”	54
Zhvillohet trajnim praktik në fushën e testimit të biotoksicitetit.....	56
Botimet e reja	57
“Evolucioni i imunitetit ndaj COVID-19 në Shqipëri (2020-2023)”, nga akad. Genc Sulçebe	58
Botohet “Përkrenare ilire nga Shqipëria dhe Kosova”, nga akademik Adem Bunguri.....	59
Botohet nga Akademia e Shkencave, “Eposi në artet pamore shqiptare” nga Suzana Varvarica Kuka	60
Të tjera.....	61
Dita Kombëtare e Trashëgimisë Kulturore.....	62
5 shtator, Dita e Shenjtërimit të Nënë Terezës	63

Zbulimi arkeologjik në Strikçan të Bulqizës, finalist për Çmimin Ndërkombëtar "Palmyra"	65
Më 19 shtator 1922 përfundoi Kongresi i Beratit i Kishës Ortodokse Shqiptare.....	67
Përkujtojmë ditën e themelimit të Institutit të Arteve, sot Universiteti i Arteve	68
Dita Ndërkombëtare e Alfabetizimit- Shkrim-Leximit shënon 60-vjetorin e themelimit nga UNESCO	69
Kongresi i Elbasanit dhe rëndësia e tij në zhvillimin e arsimit kombëtar shqiptar	71
Kryesia e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë uron akademik Ilirjan Malollarin në 70-vjetorin e lindjes	73
Dita Ndërkombëtare për Qasje Universale në Informacion	75
Podcast Akademia.....	76
Podcast AKADEMIA 1: Intervistë me akademik Arben Merkoçin	77
Podcast AKADEMIA 2: Intervistë me z. Andreas Dushi, drejtor i QBAE	78
Podcast AKADEMIA 3: Intervistë me akad. Ilia Mikerezin.....	79
Podcast AKADEMIA 4: Intervistë me akademik Rrapo Ormëni	80
Podcast AKADEMIA 5: Intervistë me akademik Besnik Baraj dhe prof. dr.	81
Podcast AKADEMIA 6: Intervistë me akademik Gëzim Hoxha	82
Podcast AKADEMIA 7: Intervistë me akademik Shaban Sinani	83
Podcast AKADEMIA 9: Intervistë me akademiken Aurela Anastasi	84
Podcast AKADEMIA 8: Intervistë me prof. asoc. Belfjore Qose.....	85
Podcast AKADEMIA 10: Intervistë me akademikun Gjovalin Shkurtaj.....	86
Podcast AKADEMIA 11-të: Intervistë me z. Artan Shkreli.....	87
Podcast AKADEMIA 12-të: Intervistë me akademik Hamit Kaba	88
Podcast AKADEMIA 13: Intervistë me shkrimtarin Luan Rama.....	89
In Memoriam	90
Akademia e Shkencave gjatë muajit shtator përkujtoi figura të shquara të shkencës, kulturës, letërsisë dhe historisë	91
Ndahet nga jeta prof. dr. Muharrem Dezhgiu, studiues i njohur i Institutit të Historisë.....	92

Aktivitet

Akademia e Shkencave e Shqipërisë promovoi “Fjalorin e Madh të Gjuhës Shqipe” në Panairin Mbarëkombëtar të Librit Akademik në Tetovë

-Promovimi u zhvillua në seancën plenare të Seminarit XX Ndërkombëtar të Albanologjisë, organizuar nga Universiteti i Tetovës-

Akademia e Shkencave e Shqipërisë mori pjesë në Seminarin XX Ndërkombëtar të Albanologjisë, organizuar nga Universiteti i Tetovës, me promovimin e “Fjalorit të madh të gjuhës Shqipe” (FMGJSH) dhe me pjesëmarrjen në Panairin Mbarëkombëtar të Librit Akademik.

Para nisjes së seminarit, kryetari i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, akad. Skënder Gjinushi, i shoqëruar nga grupi i punës për hartimin e FMGJSH; akad. Valter Memisha, prof. dr. Anila Kananaj dhe prof. dr. Shezai Rrokaj, u prit në një takim nga rektori i Universitetit të Tetovës, prof. dr. Kushtrim Ahmeti. I pranishëm në pritjen zyrtare ishte edhe zëvendësministri i arsimit, z. Driton Sulejmani, dhe drejtori i seminarit prof. dr. Berton Sulejmani, njëherësh edhe dekan i Fakultetit të Filologjisë së këtij universiteti.

Gjatë këtij takimi, akad. Gjinushi falënderoi rektorin për bashkëpunimin në realizimin e projekteve madhore të Akademisë së Shkencave, veçanërisht për “Fjalorin e madh të gjuhës shqipe” dhe “Enciklopedinë shqiptare”. Në vijim, e njohu rektorin dhe përfaqësuesit e Universitetit të Tetovës me ecurinë e deritanishme të tri projekteve madhore: “Fjalori i madh i gjuhës shqipe”, “Enciklopedia shqiptare” dhe “Historia e shqiptarëve”. Në kuadër të këtyre marrëdhënieve, kryetari i ASHSH-së e ftoi rektorin e Universitetit të Tetovës për bashkëpunime të mëtejshme në të ardhmen: në projekte

kërkimore-shkencore, studime, por edhe në botime të përbashkëta.

Në hapjen e seancës plenare, prof. dr. Kushtrim Mehmeti e vlerësoi mundësinë e promovimit të “Fjalorit të madh të gjuhës shqipe”, duke theksuar se nuk ka asnjë ngjarje më të rëndësishme për një seminar albanologjie sesa prezantimi i një fjalori të shqipes.

Me këtë rast, Kryetari i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë akad. Skënder Gjinushi prezantoi punën e bërë për projektet e mëdha të ASHSH-së, duke e vënë theksin në bashkëpunimin institucional dhe rëndësinë e këtij bashkëpunimi për arritjen e suksesit në hartimin e tri projekteve.

Në vijim të aktivitetit, akad. Valter Memisha, sekretar shkencor i FMGJSH dhe bashkëdrejtues i projektit të hartimit, prezantoi parimet dhe metodat e reja të hartimit të kësaj vepre madhore.

Më tej, zëvendëskryeredaktori i projektit, prof. dr. Shezai Rrokaj, trajtoi funksionin informues dhe dokumentues të leksikut që ka FMGJSH, si edhe funksionin e tij normativ. Ndërkohë, prof. dr. Anila Kananaj, koordinatore e projektit, paraqiti platformën online të “Fjalorit të madh të gjuhës shqipe, funksionet e ndryshme të shfrytëzimit të pasurisë së tij përmes faqes online dhe mënyrën se si publiku, çdo person i interesuar, mund ta përdorë.

U zhvillua Asambleja XIII e Përgjithshme e UEAA-së dhe Simpoziumi Shkencor Ndërkombëtar në Tiranë

Më 21 shtator 2026, në mjediset e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, u zhvilluan punimet e Asamblesë XIII të Përgjithshme të Unionit të Akademive Europiane për Shkencat e Aplikuara në Bujqësi, Ushqim dhe Natyrë (UEAA), si dhe mbledhja e Komitetit Drejtues të saj.

Në kuadër të këtij aktiviteti, u zhvillua edhe simpoziumi shkencor ndërkombëtar me temën “Bujqësi e qëndrueshme europiane dhe menaxhim i balancuar i burimeve natyrore”, ku morën pjesë akademikë, profesorë dhe ekspertë nga Shqipëria, Franca, Italia, Bullgaria, Letonia, Rumania, Suedia dhe vende të tjera.

Seanca u hap nga akad. Ilia Mikerezi, kryetar i Komisionit të Bujqësisë dhe Veterinarisë pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë. Ai iu uroi mirëseardhjen pjesëmarrësve dhe theksoi rëndësinë e mbajtjes së Asamblesë së Përgjithshme të UEAA-së në Tiranë. Akad. Mikerezi nënvizoi se ky forum shkencor, përmes prezantimit dhe shkëmbimit të ekspertizave në fusha si inteligjenca artificiale në bujqësi, inovacionet agronomike dhe menaxhimi i burimeve natyrore, ka në qendër bujqësinë e qëndrueshme dhe bioekonominë.

Kryetari i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, akad. Skënder Gjinushi, në fjalën e tij përshëndetëse e vlerësoi mbajtjen e Asamblesë së Përgjithshme dhe të Simpoziumit Shkencor të UEAA-së në Tiranë si një ngjarje me rëndësi të veçantë për shkencën shqiptare. Ai u shpreh se mikpritja e këtij aktiviteti përbën një moment krenarie për komunitetin akademik, pasi pritet që Shqipëria të marrë zyrtarisht Presidencën e Unionit, një rol që nuk është vetëm privilegj, por edhe përgjegjësi e madhe.

Duke iu drejtuar pjesëmarrësve, akad. Gjinushi theksoi se kjo presidencë është një zë mbështetës për vendet e vogla, të cilat kanë specifikat e tyre zhvillimore dhe strukturore, ndërsa rrjeti i ndërtuar nga UEAA gjatë 25 viteve të ekzistencës përbën një bazë solide për rezultate të shkëlqyera në rang evropian. Ai nënvizoi se Akademia e Shkencave të Shqipërisë i jep një rëndësi strategjike bashkëpunimit me organizatat evropiane dhe ndërkombëtare, duke përmendur përvojën e konsoliduar me ALLEA-n, si dhe duke e parë përfshirjen në UEAA si vijimësi të natyrshme të këtij vizioni.

Në vijim, kryetari rikujtoi reformat e thella strukturore dhe ligjore të ndërmarra nga Akademia gjatë viteve të fundit, të cilat synojnë ta kthejnë institucionin në një qendër aktive dhe koordinuese të kërkimit shkencor në vend, të integruar në hapësirën evropiane të kërkimit. Ai shprehu bindjen se ky simpozium dhe forumet e këtyre ditëve do të ndihmojnë në përfshirjen më aktive të Akademisë dhe instituteve shqiptare në projekte madhore evropiane, duke e konsideruar pjesëmarrjen në rrjetet e mëdha të kërkimit si interes jetik për vendin.

Në fund, akad. Gjinushi vuri theksin tek rëndësia e bujqësisë për Shqipërinë, ndërsa e cilësoi atë si një sektor me peshë të madhe në ekonominë kombëtare. Ai theksoi se bujqësia kontribuon me rreth 18 -19% të PBB-së dhe punëson mbi 37% të forcës së punës, shifra që e vendosin Shqipërinë në një kontekst të veçantë krahasuar me vendet e Bashkimit Evropian, ku ky tregues është disa herë më i ulët.

Punimet e Asamblesë u përshëndetën edhe nga zv. ministri i Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, z. Fatmir Guri, i cili e cilësoi pjesëmarrjen në këtë forum si një privilegj dhe një mundësi për të kontribuar në një debat të përqendruar mbi një nga sfidat më të mëdha të kohës sonë: ndërtimin e një bujqësie evropiane të qëndrueshme, të mbështetur mbi menaxhimin e balancuar dhe të përgjegjshëm të burimeve natyrore.

Zv. ministrja e Mjedisit, znj. Elda Xhumari, në përshëndetjen e saj theksoi lidhjen e pandashme mes bujqësisë dhe mjedisit. Ajo nënvizoi se tokat e shëndetshme, uji i pastër dhe i mjaftueshëm, pyjet rezistente, biodiversiteti dhe ekosistemet funksionale nuk përbëjnë vetëm pasuri mjedisore, por janë njëkohësisht themeli i bujqësisë së qëndrueshme, sigurisë ushqimore dhe zhvillimit ekonomik afatgjatë.

Presidenti i UEAA-së, akad. Ioan Jelev, në emër të akademive evropiane, përshëndeti punimet e Asamblesë së XIII të Përgjithshme, të Komitetit Drejtues dhe të Simpoziumit Shkencor, duke e cilësuar si një nder dhe kënaqësi mikpritjen e tyre në Tiranë, në

Akademine e Shkencave të Shqipërisë, si edhe në formatin online. Ai rikujtoi fillesat e Unionit, duke u ndalur tek takimi i mbajtur në Bolonjë më 13-14 nëntor 1999, me temën “Akademitë Evropiane të Bujqësisë drejt vitit 2000”, ku gjatë atij aktiviteti, disa institucione evropiane shprehën interesin për të ndërmarrë hapat e parë drejt krijimit të një bashkimi të akademive, ide e zhvilluar prej kohësh nga “Accademia dei Georgofili” e Firences.

Akad. Jelev nënvizoi se ky vizion i hershëm ka marrë formë konkrete në UEAA, e cila sot përfaqëson një rrjet të konsoliduar bashkëpunimi shkencor në fushat e bujqësisë, ushqimit dhe mjedisit, duke e bërë këtë Asamble një moment të rëndësishëm për forcimin e lidhjeve akademike në nivel evropian.

Më tej, rektori i Universitetit Bujqësor të Tiranës, akad. asoc. Fatbardh Sallaku, shprehu mirënjohjen e tij për Akademine e Shkencave të Shqipërisë si bashkorganizatore dhe kontribuese kryesore e veprimtarisë, duke theksuar se ky bashkëpunim e vendos Tiranën në qendër të diskutimeve evropiane mbi bujqësinë e qëndrueshme. Ai nënvizoi se organizimi i Asamblesë së Përgjithshme dhe i simpoziumit në Shqipëri është një dëshmi e rolit aktiv që UBT dhe ASHSH luajnë në fushën e kërkimit dhe inovacionit bujqësor, duke e bërë vendin tonë pjesë të rrjeteve më të rëndësishme shkencore në nivel kontinental.

Në emër të Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Kosovës, nënkryetari akad. Fejzullah

Krasniqi përshëndeti punimet e Asamblesë së XIII të Përgjithshme të UEAA-së, duke përcjellë urimet më të përzemërta të kryetares, akad. Justina Shiroka Pula, për suksesin e këtij takimi. Ai e cilësoi veprimtarinë si një ngjarje të rëndësishme që forcon bashkëpunimin ndërmjet institucioneve akademike të vendeve evropiane dhe shpreh mirënjohjen për Akademinë e Shkencave të Shqipërisë si organizatore kryesore. Në vijim të përshëndetjeve ndër-institucionale, u përcoll edhe përshëndetja e Akademisë së Shkencave Bujqësore të Ukrainës nga presidenti i saj, Acad. Ihor Hrynyk, duke sjellë në këtë forum mesazhin e bashkëpunimit dhe të shkëmbimit të përvojave shkencore në fushën e bujqësisë.

Gjatë simpoziumit u trajtuan tema të rëndësishme si zhvillimet më të fundit mbi redaktimin e gjeneve në bujqësi në BE, për të cilat referoi akad. Michel Thibier, Francë; inovacionet agronomike për qëndrueshmërinë e sistemeve të prodhimit bimor, të cilat u prezantuan nga Simone Orlandini, Itali; dr. Marieta Nesheva nga Akademia Bujqësore Bullgare solli një kontribut të vyer mbi vlerësimin teknik të kultivarëve të kumbullës evropiane, me fokus në një prodhimtari në përputhje me kërkesat e mjedisit, si dhe tema të tjera, si përdorimi i inteligjencës artificiale në bujqësi nga akad. Baiba Rivža, Letoni; qasjet e bioekonomisë dhe balancimi i mjedisit nga Steliana Rodino, Rumani; bujqësia konservuese në Suedi nga Martin Krokstorp, si dhe gjendja aktuale e sëmundjeve kryesore të kafshëve blegtorale në Shqipëri nga prof. Xhelil Koleci, Universiteti Bujqësor i Tiranës (UBT).

Pas sesioneve shkencore, Asambleja e Përgjithshme e UEAA-së diskutoi raportet institucionale, çështjet strategjike dhe vijon me zhvilloi zgjedhjet e organeve drejtuese për periudhën 2026–2028. Aktiviteti sot do përmbyll me ceremoninë e dorëzimit të medaljeve dhe certifikatave të UEAA-së në Durrës.

Programi i ditës së dytë (22 shtator 2026), do të vijojë me vizita teknike në Universitetin Bujqësor të Tiranës, në Qendrën e Transferimit të Teknologjive Bujqësore në Lushnjë, si dhe në ferma të rajonit, të shoqëruara me prezantime kërkimore dhe një vizitë kulturore në Ardenicë.

Akademiku Nazim Gruda zgjidhet President i Unionit të Akademive Evropiane për Shkencat e Aplikuara në Bujqësi, Ushqim dhe Natyrë (UEAA)

Akademia e Shkencave e Shqipërisë, përmes akademikut Nazim Gruda, merr zyrtarisht Presidencën e Unionit të Akademive Evropiane për Shkencat e Aplikuara në Bujqësi, Ushqim dhe Natyrë (UEAA), për mandatin 2026–2028. Zgjedhja e akad. Grudës përbën një moment të rëndësishëm për komunitetin akademik shqiptar dhe një vlerësim të drejtpërdrejtë për kontributin e Shqipërisë në bashkëpunimin shkencor evropian.

Më datë 21 shtator 2026 u mbledh Komiteti Drejtues i UEAA-së, nën drejtimin e akademikut Ioan Jeleu nga Rumania dhe me pjesëmarrjen e akad. Nazim Grudës nga Shqipëria, ku u shqyrtua strategjia për të ardhmen e Unionit dhe u përgatitën procedurat e votimit. Më pas, Asambleja e Përgjithshme zhvilloi mbledhjen zyrtare, gjatë së cilës u miratuan raportet institucionale dhe u procedua me zgjedhjen e organeve drejtuese për mandatin e ri. Në përfundim të votimit, akad. Gruda u zgjodh President i UEAA-së, ndërsa prof. dr. Simone Orlandini nga Accademia dei Georgofili, Itali, u zgjodh zv. president i Unionit.

Në Komitetin Drejtues të UEAA-së u zgjodhën gjithashtu 12 anëtarë të rregullt dhe 7 anëtarë vëzhgues nga akademitë evropiane, ndër të cilët edhe një përfaqësues i Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Kosovës.

Në fjalën e tij pas zgjedhjes, akad. Nazim Gruda e cilësoi këtë moment si një përgjegjësi të veçantë personale dhe institucionale, duke kujtuar rrugëtimin e tij që nga largimi nga

Shqipëria në vitin 1991 për studimet e doktoraturës në Gjermani. “Kur u largova nga vendi im në vitin 1991, nuk e imagjinoja se një ditë do të zgjidhesha President i Unionit të Akademive Evropiane për Shkencat e Aplikuara në Bujqësi, Ushqim dhe Natyrë. Në atë kohë, dëshira ime ishte shumë më e thjeshtë: doja vetëm të përfundoja tezën e doktoraturës!”, u shpreh ai, duke falënderuar anëtarët e Unionit për besimin e dhënë.

Akad. Gruda theksoi se kjo përgjegjësi vjen në një moment kur bujqësia dhe sistemet ushqimore përballen me sfida të mëdha, nga siguria ushqimore, mungesa e ujit dhe ndryshimet klimatike, te biodiversiteti, bioteknologjia dhe përdorimi i inteligjencës artificiale. Ai nënvizoi se pikërisht shumëllojshmëria e akademive anëtare, përvoja e tyre shkencore dhe bashkëpunimi evropian përbëjnë një forcë të rëndësishme për përmbushjen e misionit të UEAA-së në vitet e ardhshme.

Marrja e Presidencës nga Shqipëria nuk është vetëm një privilegj, por edhe një përgjegjësi e rëndësishme. Ky rol përfaqëson një mundësi për të forcuar bashkëpunimin shkencor në Evropë dhe për të qenë një zë mbështetës për vendet e vogla, të cilat kanë specifikat dhe nevojat e tyre unike zhvillimore e strukturore.

Ceremonia u përmbyll me darkën solemne, gjatë së cilës u shpërndanë medaljet dhe certifikatat e mirënjohjes së UEAA-së për kontribute të spikatura në fushat e veprimtarisë së Unionit.

Nisi punimet konferenca ndërkombëtare dyditore “Western Balkan Conference on Mathematics and Applications (WBCMA 2026)”

-Prof. dr. David Kalaj merr certifikatën e anëtarësimit si anëtar i jashtëm i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë-

Sot, më 18 shtator 2026, në Akademinë e Shkencave të Shqipërisë nisi konferenca ndërkombëtare dyditore kushtuar zhvillimeve bashkëkohore në matematikë, e organizuar nga Instituti Kombëtar i Matematikës, pjesë e ASHSH-së, në bashkëpunim me Departamentin e Matematikës të Fakultetit të Shkencave të Natyrës në Universitetin e Tiranës dhe me Universitetin e Prishtinës “Hasan Prishtina”.

Konferenca u mbajt me synimin për t’u dhënë hapësira të rëndësishme përfaqësuesve të komunitetit akademik e studiuesve për shkëmbimin e ideve, prezantimin e rezultateve të reja kërkimore dhe forcimin e bashkëpunimit ndërinstitucional në fushën e matematikës.

Kryetari i Seksionit të Shkencave Natyrore Teknike akad. Neki Frashëri, në fjalën përshëndetëse në emër të kryesisë së ASHSH-së vuri në dukje veçantinë e kësaj veprimtarie shkencore dhe nënvizoi më tej rëndësinë e bashkëpunimit ndërmjet universiteteve të Tiranës dhe Prishtinës. Gjithashtu, ai vlerësoi praninë e ekspertëve të huaj në këtë veprimtari, duke veçuar pjesëmarrjen e njërit prej matematikanëve më të njohur të analizës matematiko-komplekse dhe teorisë së funksioneve harmonike në rajon, të profesorit David Kalaj nga Mali i Zi.

Në fund të fjalës së tij, akad. Frashëri uroi për mbarëvajtjen e punimeve të konferencës

dhe premtoi vijimin e takimeve dhe bashkëpunimeve shkencore edhe në të ardhmen. Dekania e Fakultetit të Shkencave të Natyrës në Universitetin e Tiranës, prof. dr. Eglantina Kalluci, falënderoi pjesëmarrësit dhe vuri në dukje rëndësinë e konferencës për forcimin e bashkëpunimit akademik dhe shkencor ndërmjet institucioneve pjesëmarrëse; nxitjen e shkëmbimit të njohurive dhe krijimin e lidhjeve më të forta brenda rajonit dhe me komunitetin shkencor ndërkombëtar për zhvillimin e kërkimit matematik dhe krijimin e partneriteteve të reja shkencore.

Më tej, prof. dr. Kalluci shprehu mirënjohjen dhe falënderimet për Akademinë e Shkencave të Shqipërisë dhe Universitetin e Prishtinës për bashkëpunimin dhe kontributin në organizimin e konferencës, si dhe për profesorët, akademikët dhe kërkuesit që kontribuan në pasurimin e programit shkencor.

Një moment i veçantë i hapjes së punimeve të konferencës ishte edhe dorëzimi i certifikatës së anëtarësimit si anëtar i jashtëm i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë për prof. dr. David Kalaj.

Prof.dr. David Kalaj, një figurë e shquar e shkencës, i njohur ndërkombëtarisht për kontributet e tij të gjera në fushën e matematikës, është zgjedhur anëtar i jashtëm i Akademisë së Shkencave me vendimin nr. 42, datë 14.07.2025, të Asamblesë, sipas nenit nr. 6 të ligjit nr. 53/2019, “Për Akademinë e Shkencave të Republikës së Shqipërisë”.

Certifikata iu dorëzua në mënyrë ceremoniale sot më 18 shtator 2026 nga Kryetari i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, akad. Skënder Gjinushi.

Prof. dr. David Kalaj shprehu mirënjohje të thellë për Akademinë e Shkencave të Shqipërisë për vlerësimin dhe falënderoi në mënyrë të veçantë akad. Skënder Gjinushin për realizimin e kësaj procedure. Ai e cilësoi anëtarësimin në Akademi si nderin më të madh që ka arritur deri tani.

Nisi në Tiranë konferenca ndërkombëtare treditore me temën “From lab to forest and orchard – The Final CopyTree Conference”

Sot, më 14 shtator 2026, nisi punimet konferenca ndërkombëtare treditore e bioteknologjisë bimore “From Lab to Forest and Orchard – The Final CopyTree Conference”, e organizuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë.

Në fjalën hapëse të veprimtarisë, koordinatorja, prof. dr. Valbona Sota, theksoi rëndësinë e konferencës përfundimtare të Aksionit COST CopyTree, duke e cilësuar atë si një moment kulmor të bashkëpunimit shkencor europian në fushën e bioteknologjisë së drurëve.

Ajo shprehu mirënjohjen ndaj komunitetit të CopyTree dhe Akademisë së Shkencave të Shqipërisë për mbështetjen dhe organizimin e aktivitetit, duke vënë në pah kontributin e konferencës në shkëmbimin e njohurive, diskutimin shkencor dhe konsolidimin e rrjetit ndërkombëtar të kërkuesve.

Në emër të Kryesisë së Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, punimet e konferencës u përshëndetën nga sekretarja shkencore, akad. Anila Hoda, e cila theksoi se për Akademinë përbën nder të veçantë mirëpritja e këtij takimi, që sjell së bashku studiues nga vende dhe institucione të ndryshme, të bashkuar në synimin për ta shndërruar dijen shkencore në zgjidhje konkrete për pyjet, pemëtarinë, bujqësinë dhe ruajtjen e burimeve gjenetike bimore. Ajo shtoi se vetë tema e konferencës përmbledh një tipar themelor të shkencës bashkëkohore: kërkimi nuk mund të mbetet i mbyllur brenda laboratorit, por e përmbush misionin e vet kur lidhet me nevojat e shoqërisë, kur ndihmon në ruajtjen e biodiversitetit, në përballimin e ndryshimeve klimatike dhe të

sëmundjeve të reja të bimëve, në përmirësimin e teknologjive dhe në zhvillimin e qëndrueshëm të ekonomisë.

Akad. Hoda theksoi se Akademia e Shkencave e Shqipërisë i kushtonte rëndësi parësore kërkimit shkencor, një angazhim që mbështet edhe në misionin që i ngarkon Ligji për Akademinë e Shkencave: të nxisë krijimin e njësive të kërkimit, të mbështesë shkencëtarët e rinj, të bashkëpunojë me institucionet kërkimore e arsimore brenda dhe jashtë vendit dhe të tërheqë projekte të përbashkëta.

Ajo solli si shembull Qendrën Kërkimore të Bioteknologjisë dhe Gjenetikës (QKBGJ), të ngritur si njësi kërkim-studimi me veprimtari afatgjatë, e cila përmes sektorëve të saj të specializuar dhe Sektorit të Bioteknologjisë Bimore, lidhte ekspertizën shkencore me laboratorët, projektet dhe formimin e brezit të ri të kërkuesve. Organizimi i Qendrës synonte të shmangte fragmentimin e kërkimit dhe të nxiste një qasje të integruar, të mbështetur në parimet e biologjisë së sistemeve dhe të nismës “One Health”, duke mundësuar që shëndeti i bimëve, i kafshëve, i njerëzve dhe i ekosistemeve të studiohej në ndërvlerësinë e tyre. Në këtë mënyrë, Qendra përfaqësonte kalimin nga nismat e veçuara drejt ndërtimit të një kapaciteti të përhershëm, ndërdisiplinor dhe bashkëpunues kërkimor pranë Akademisë.

Në këtë kuadër, akad. Hoda përmendi projektet CRYOFRUIT, VITROBMA dhe VINECERT, të financuara dhe të mbështetura tërësisht nga ASHSH-ja, të cilat dëshmojnë se si mbështetja institucionale mund të shndërrohet në kërkim shkencor me rezultate konkrete dhe ndikim të qëndrueshëm. Ngritja e Kriobankës së parë bimore në

Shqipëri synonte ruajtjen afatgjatë të materialit gjenetik të specieve frutore autoktone, kërkimi për bimët mjekësore dhe aromatike zhvillonte metoda inovative in vitro për prodhimin e biomasës dhe metabolitëve me përdorim farmakologjik, ushqimor e kozmetik, ndërsa projekti për hardhinë autoktone lidhte diagnostikimin, shëndetësimin dhe përzgjedhjen e materialit bimor me nevojën për një sistem certifikimi të harmonizuar me standardet evropiane, si shembuj të një kërkimi që ruante trashëgiminë biologjike të vendit dhe krijonte vlerë për zhvillimin e mëtejshëm. Punimet e konferencës u përshëndetën edhe nga dekania e Fakultetit të Shkencave të Natyrës, Universiteti i Tiranës, prof. dr. Eglantina Kalluci, që theksoi rëndësinë e konferencës së CopyTree si një platformë për ndërthurjen e kërkimit shkencor, arsimit, inovacionit dhe zbatimit të njohurive në adresimin e sfidave në bujqësi, pylltari, biodiversitet dhe mjedis. Ajo vlerësoi karakterin ndërdisiplinor të fushës së CopyTree dhe nënvizoi nevojën për përgatitjen e brezit të ri të studiuesve për bashkëpunim ndërkombëtar, përdorimin e teknologjive të reja dhe shndërrimin e njohurive shkencore në zgjidhje me ndikim të drejtpërdrejtë shoqëror.

Në vijim, fjalën e mori drejtuesi i Aksionit COST CA21157 – CopyTree, prof. Stefaan Werbrouck, i cili gjatë katër viteve të fundit ka udhëhequr komunitetin ndërkombëtar të CopyTree në një periudhë intensive bashkëpunimi shkencor, rrjetëzimi, trajnimi dhe shkëmbimi njohurish, duke kontribuar në forcimin e bashkëpunimit ndërmjet studiuesve dhe institucioneve evropiane në fushën e bioteknologjisë së bimëve drunore. Në këtë veprimtari marrin pjesë më shumë se 160 bashkëpunëtorë të huaj nga vende të ndryshme të Europës, përfaqësues të universiteteve, instituteve kërkimore dhe rrjeteve shkencore ndërkombëtare, të angazhuar në kuadër të COST Action 21157.

Pjesëmarrja e tyre siguron një përfaqësim të gjerë gjeografik dhe shkencor, duke kontribuar në shkëmbimin e përvojave, prezantimin e praktikave më të avancuara dhe forcimin e bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e bioteknologjisë bimore, duke i dhënë aktivitetit një nivel të lartë ekspertize dhe një dimension të konsoliduar europian. Veprimtaria do të vijojë deri në datën 16 shtator 2026 me shkëmbimin e njohurive shkencore, prezantimin e arritjeve më të fundit dhe diskutimin e sfidave aktuale në fushën e bioteknologjisë in vitro të bimëve drunore, me fokus në përhapjen, konservimin dhe përdorimin e qëndrueshëm të burimeve gjenetike. Një nga synimet e rëndësishme të konferencës është edhe forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar ndërmjet institucioneve kërkimore dhe rrjeteve evropiane, nxitja e partneriteteve të reja shkencore dhe lehtësimi i transferimit të njohurive dhe teknologjive bashkëkohore drejt praktikës.

Akademia e Shkencave e Shqipërisë lidh marrëveshje bashkëpunimi me Qendrën Ndërkombëtare për Studime të Avancuara Agronomike Mesdhetare (CIHEAM)

Akademia Më 17 shtator 2026, kryetari i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, akad. Skënder Gjinushi, priti në një takim zyrtar drejtorin e përgjithshëm të CIHEAM-Bari, dr. Biagio Di Terlizzi, së bashku me delegacionin shoqërues.

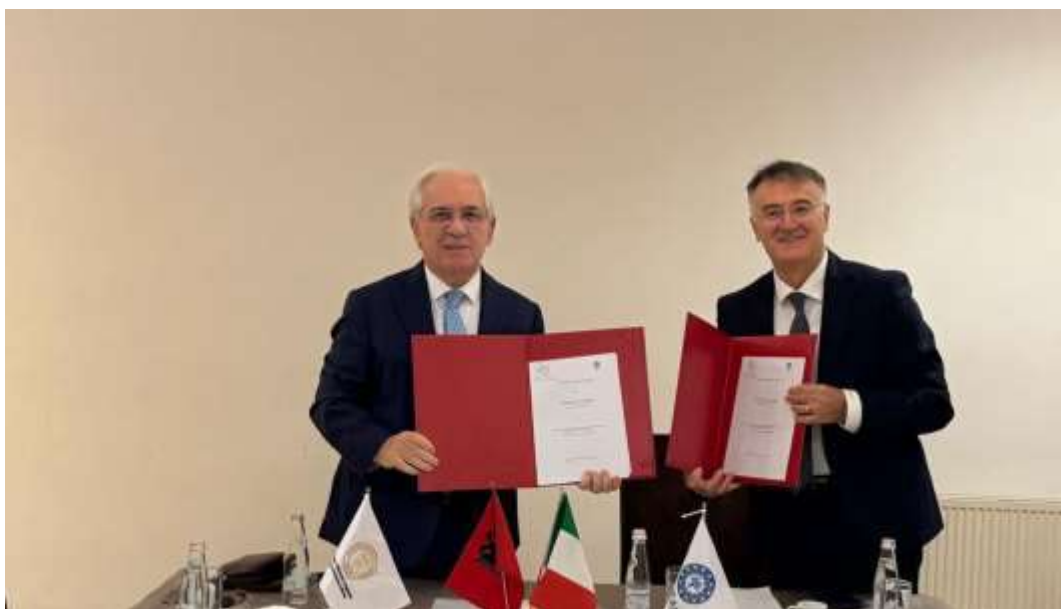
Delegacioni i CIHEAM-Bari përfshinte z. Biagio Di Terlizzi (drejtor i përgjithshëm), z. Fabrizio Contento (drejtor i Njesisë së Evropës Juglindore dhe koordinator i projekteve për Ballkanin), prof. dr. Mara Semeraro (përgjegjëse e Zonës Shkencore), dr. Toufic Elbeaino (përfaqësues i Njesisë së Shëndetit të Bimëve dhe Kafshëve) dhe z. Pandeli Pasko. Nga Akademia e Shkencave të Shqipërisë morën pjesë akad. Ilia Mikerezi, prof. dr. Magdalena Cara, prof. dr. Jordan Merkuri dhe prof. asoc. Elda Zotaj.

Në fjalën e tij, akad. Gjinushi theksoi se bashkëpunimi me CIHEAM-in ka një histori të konsoliduar dhe se marrëveshja e re nxjerr në pah angazhimin e Akademisë për zhvillimin e shkencave bujqësore. Ai nënvizoi se falë reformave të ndërmarra gjatë viteve të fundit, Akademia e Shkencave është shndërruar nga një institucion thjesht honorifik në një strukturë aktive kërkimore, e cila synon të bëhet qendra kryesore e kërkimit shkencor në Shqipëri, duke forcuar bashkëpunimin me universitetet dhe institucionet e tjera.

Kryetari i ASHSH-së bëri të ditur se në kuadër të Komisionit të Biologjisë, Bujqësisë dhe

Veterinarisë pranë ASH-së përfaqësohen të gjitha institucionet kërkimore e ato të arsimit të lartë dhe se është krijuar qendra kërkimore e bioteknologjisë dhe gjenetikës.

Synimi i Akademisë, theksoi ai, është që kërkimi shkencor në vend të arrijë standardet evropiane, duke synuar që fondet shtetërore për këtë fushë të kapin të paktën 1% të PBB-së. Ai shtoi se ligji i ri i shkencës stimulon institutet të përfshihen në studimet pasuniversitare e doktorale në bashkëpunim të ngushtë me universitetet, dhe se marrëveshja e sotme shënon një hap drejt konkretizimit të këtij bashkëpunimi.

Nga ana e tij, dr. Biagio Di Terlizzi vlerësoi rolin strategjik të marrëdhënieve të Shqipërisë me Ministrinë e Kërkimit në Itali dhe nënvizoi se prania e CIHEAM-it në këtë bashkëpunim dëshmon hapësirën e gjerë për zhvillim, planifikim dhe strategji të përbashkët. Ai veçoi rëndësinë e bashkëpunimit me ASH e njësitë e saj veçanërisht për kërkimin shkencor në bujqësi, ushqimin, ushqyerjen dhe mbrojtjen e mjedisit si katër shtyllat kryesore të kësaj nisme.

Në përmbyllje, ai theksoi se palët janë të gatshme të kalojnë në veprime konkrete me perspektivë të qartë, duke forcuar më tej marrëdhëniet ndërinstitucionale.

Marrëveshjen mes Akademisë së Shkencave të Shqipërisë dhe CIHEAM - Bari, e vlerësoi edhe prof. dr. Magdalena Cara, duke u ndaluar në zgjerimin e mundësive që lidhin kërkimin shkencor dhe inovacionin me nevojat praktike të bujqësisë dhe sektorit agro-ushqimor. Ajo theksoi se marrëveshja mbështetet mbi një histori të gjatë dhe të shquar bashkëpunimi me specialistët në Bari dhe veçanërisht në CIHEAM Bari, e cila filloi në vitet 1980 përmes punës së profesor Martellit dhe profesor Mërkurit dhe shprehu kënaqësinë që bashkëpunimi do të fokusohet në projekte konkrete.

Takimi u mbyll me nënshkrimin e marrëveshjes.

Kryetari i Akademisë së Shkencave akad. Skënder Gjinushi priti ambasadorin e Republikës së Azerbajxhanit në Shqipëri z. Anar Huseynov

Kryetari i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, akad. Skënder Gjinushi, zhvilloi sot një takim kortezie me ambasadorin e Republikës së Azerbajxhanit në Republikën e Shqipërisë z. Anar Huseynov. Takimi u zhvillua me pjesëmarrjen e sekretares shkencore akad. Anila Hoda, kryetarit të Seksionit të Shkencave Shoqërore Albanologjike akad. Gëzim Hoxha dhe shefes së Marrëdhënieve me Jashtë dhe Publikun, prof. asoc. Dr. Elda Zotaj. Delegacioni i ambasadës përbëhej nga ambasadori z. Anar Huseynov, këshilltari z. Alish Orujov dhe znj. Eva Xhani.

Takimi u zhvillua me synimin për nxitjen e hapave konkretë të bashkëpunimit mes institucioneve në të dyja vendet. Kryetari i Akademisë së Shkencave, akad. Skënder Gjinushi, në fjalën e tij foli për vizitën zyrtare të zhvilluar në Akademinë e Shkencave të Azerbajxhanit, dhe diskutimet e realizuara me presidentin e Akademisë akad. Isa Habibbeyli. Teksa vlerësoi marrëdhëniet e krijuara ndërmjet dy institucioneve, akad. Gjinushi e informoi ambasadorin edhe mbi dakordësinë e arritur në Azerbajxhan për një vizitë kthimi të Kryetarit të Akademisë së Shkencave të Azerbajxhanit në Shqipëri gjatë muajit nëntor.

Në këtë kuadër, akad. Skënder Gjinushi nënvizoi se marrëveshja ndërmjet dy akademive mund të shoqërohet me një protokoll bashkëpunimi, i cili do të konkretizojë realizimin e veprimtarive të përbashkëta. Ndër fushat me interes të veçantë, akad. Gjinushi përmendi arkeologjinë, historinë dhe gjuhësinë, si vijim i bashkëpunimit me Universitetin Sllav të Bakusë për krijimin e katedrës së gjuhës shqipe. Po ashtu, ai vlerësoi mundësitë e bashkëpunimit në fushën e biologjisë, ku Akademia e Shkencave e Shqipërisë ka një njësi që synohet të ngrihet në një nivel europian.

Ambasadori Huseynov u shpreh se një nga nismat më të fundit që ambasada ka përfshirë Akademinë është Forumi i 7-të Botëror për Dialogun Ndërkulturor, që do të zhvillohet më 27-29 tetor 2026 në Baku, Azerbajxhan. Z. Anar Huseynov ftoi kryetarin e Akademisë së Shkencave të bëhej pjesë dhe tha se kjo është një nismë që shërben si mundësi për të krijuar kontakte me institucionet shkencore dhe akademike në Azerbajxhan, duke shtuar se këto bashkëpunime nxisin interesin dhe janë ura lidhëse me institucionet kërkimore-shkencore mes dy vendeve.

Akad. Gjinushi falënderoi ambasadorin e Azerbajxhanit për ftesën dhe vlerësoi mundësitë që këto nisma krijojnë për forcimin e bashkëpunimit ndërmjet institucioneve të të dyja vendeve. Në përfundim, kryetari i ASHSH-së theksoi rëndësinë e krijimit të urave të reja të bashkëpunimit, veçanërisht në fusha të reja me potencial të veçantë, si intelijenca artificiale në fushën akademike. Në këtë drejtim, shkëmbimi i përvojave dhe zhvillimi i projekteve të përbashkëta mund të sjellin rezultate me interes për të dyja palët.

U mbajt ceremonia e akordimit të mirënjohjes “Nderi i Akademisë” për prof. Maurizio Lambardi-n

Akademia e Shkencave e Shqipërisë organizoi një ceremoni nderimi për prof. Maurizio Lambardi-n, me rastin e akordimit të mirënjohjes “Nderi i Akademisë”, si shenjë vlerësimi për kontributin e tij të çmuar në fushën e bashkëpunimit shkencor ndërkombëtar.

Ceremonia u moderua nga akad. Efigjeni Kongjika, e cila shprehu vlerësime për përkushtimin e prof. Lambardi-t në kërkimin shkencor dhe rolin e tij si mbështetës i projekteve, botimeve dhe udhëzimeve strategjike që kanë ndihmuar në ngritjen e nivelit shkencor të Akademisë.

Kryetari i Akademisë së Shkencave akad. Skënder Gjinushi vlerësoi kontributin e prof. Lambardit në zhvillimin e bioteknologjisë bimore, kulturave in vitro, kriokonservimit dhe ruajtjes së burimeve gjenetike. Më tej, ai theksoi mbështetjen e vazhdueshme të prof. Lambardit ndaj kërkimit shkencor në Shqipëri, përmes projekteve të përbashkëta ndërkombëtare, transferimit të metodologjive bashkëkohore, formimit të brezit të ri të studiuesve dhe botimeve të përbashkëta shkencore. Nëpërmjet këtij vlerësimi, një rëndësi e veçantë i jepet edhe rolit të tij në forcimin e marrëdhënieve akademike e shkencore ndërmjet Shqipërisë dhe Italisë, duke kontribuar në ndërkombëtarizimin e shkencës shqiptare.

Prof. Maurizio Lambardi shprehu mirënjohjen e tij për vlerësimin nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë, duke e çmuar si një nder të madh dhe një emocion të veçantë. Ai theksoi se ky vlerësim mishëron frytet e një bashkëpunimi të gjatë ndërmjet Italisë dhe Shqipërisë, të ndërtuar përmes projekteve kërkimore, shkëmbimit të njohurive, takimeve shkencore dhe marrëdhënieve njerëzore.

Në përmbyllje, dr. Roberto Di Primio, kërkues shkencor, nënvizoi rëndësinë strategjike të marrëdhënieve me Shqipërinë, jo vetëm për afërsinë gjeografike, por edhe për shkëmbimet njerëzore, kulturore dhe shkencore, duke theksuar domosdoshmërinë e mbrojtjes së bimëve autoktone dhe ruajtjes së burimeve bimore.

Ceremonia përbën një hap të rëndësishëm në forcimin e bashkëpunimit shkencor ndërmjet Shqipërisë dhe Italisë, si dhe në vlerësimin e personaliteteve që kanë dhënë kontribut të çmuar në zhvillimin dhe ndërkombëtarizimin e shkencës shqiptare.

U zhvillua ceremonia për dhënien e certifikatave të mirënjohjes “Nderi i Akademisë” për prof. Munis Dunder dhe prof. Robert Marks

Ceremonia e dhënies së certifikatave të mirënjohjes “Nderi i Akademisë” për prof. Munis Dunder dhe prof. Robert Marks, dy personalitete të shquara ndërkombëtare në fushën e biologjisë dhe bioteknologjisë u zhvillua sot më 25 shtator në Akademinë e Shkencave të Shqipërisë.

Veprimtaria u parapri nga një takim në zyrë me Kryetarin e Akademisë së Shkencave, akad. Skënder Gjinushi, ku u diskutua mbi mundësitë e intensifikimit të bashkëpunimit shkencor.

Më tej, aktiviteti u moderua nga prof. dr. Ariola Bacu, Koordinatore Kombëtare dhe anëtare e Komitetit Ekzekutiv të EBTNA-së dhe njëherësh pjesë e Komisionit të Përhershëm të Biologjisë, Bujqësisë dhe Veterinarisë pranë Akademisë së Shkencave, e

cila në fjalën e saj të hapjes vlerësoi kontributin e çmuar dhe përkushtimin e vazhdueshëm të dy profesorëve në zhvillimin e bashkëpunimit ndërkombëtar.

Me këtë rast, Kryetari i Akademisë së Shkencave, akad. Skënder Gjinushi mbajti fjalën përshëndetëse dhe shprehu kënaqësinë për vlerësimin e dy personaliteteve të shquara, të cilët i quajti tashmë miq të Shqipërisë.

Akad. Gjinushi bëri të ditur vendimin e Jurisë së Akademisë, e cila në mbledhjen e datës 8 korrik 2026, mbështetur në Rregulloren për dhënien e çmimeve dhe titujve të mirënjohjes, vendosi t'u akordojë titullin "Nderi i Akademisë" profesor Munis Dundar dhe profesor Robert Marks.

Ky vlerësim iu dha prof. Munis Dundar për kontributin e tij në krijimin dhe konsolidimin e partneritetit ndërmjet Akademisë së Shkencave të Shqipërisë dhe Komitetit Ekzekutiv të Shoqatës Evropiane të Rrjetit Tematik të Bioteknologjisë (EBTNA); organizimin e kongreseve, konferencave dhe shkollave ndërkombëtare në Shqipëri; nxitjen e projekteve të përbashkëta kërkimore dhe rrjeteve akademike; krijimin e mundësive për përfshirjen e studiuesve shqiptarë në iniciativat evropiane të bioteknologjisë; si dhe në forcimin e marrëdhënieve shkencore ndërmjet Akademisë së Shkencave të Shqipërisë dhe institucioneve kërkimore ndërkombëtare.

Prof. Robert Marks u nderua për kontributin në zhvillimin e bioteknologjisë, biosensorëve dhe inovacionit; mbështetjen e vazhdueshme në krijimin e partneriteteve

strategjike; zhvillimin e projekteve të përbashkëta kërkimore; organizimin e aktiviteteve shkencore të përbashkëta; si dhe rolin në ndërkombëtarizimin e veprimtarisë së Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, duke krijuar ura të qëndrueshme bashkëpunimi në dobi të zhvillimit të kërkimit shkencor, inovacionit dhe transferimit të teknologjisë.

Fillimisht prof. Munis Dundar President i Komitetit Ekzekutiv të Shoqatës Evropiane të Rrjetit Tematik të Bioteknologjisë shprehu mirënjohjen e thellë ndaj Akademisë së Shkencave, duke e cilësuar këtë vlerësim si dëshmi të miqësisë institucionale dhe partneritetit afatgjatë përmes Rrjetit Tematik të Bioteknologjisë Evropiane.

Më pas, pas marrjes së certifikatës, prof. Robert Marks, anëtar i Komitetit Ekzekutiv të EBTNA-s dhe lider i grupit të Biosensorëve në Universitetin "Ben-Gurion" të Negev-it në Izrael, u shpreh se ndihej i nderuar për këtë çmim dhe vlerësoi lart mundësitë e zgjerimit të bashkëpunimit dypalësh në fushën e shkencës dhe inovacionit ndërmjet Shqipërisë dhe Izraelit.

Ceremonia vijoi me përshëndetjen e dekanes së Fakultetit të Shkencave të Natyrës, prof. dr. Eglantina Kalluci, e cila e cilësoi këtë vlerësim si dëshmi të bashkëpunimit të suksesshëm ndërvite ndërmjet Akademisë dhe FSHN-së.

Kryetari i Komisionit të Përhershëm për Biologjinë, Bujqësinë dhe Mjekësinë, akad. Ilia Mikerezi, shprehu krenarinë e komisionit për këtë vlerësim dhe për forcimin e urave të bashkëpunimit në shkencat e jetës.

Në fund, u bë edhe prezantimi i veprimtarive bashkëpunuese me prof. Munis Dundar dhe prof. Robert Marks ndër vite, shoqëruar me një ekspozitë fotografike nga prof. Ariola Bacu.

Ky aktivitet përbën një hap të rëndësishëm në vlerësimin e figurave të shquara të shkencës dhe në forcimin e lidhjeve të Akademisë së Shkencave të Shqipërisë me komunitetin shkencor ndërkombëtar.

Akademia Botërore e Kulturës dhe e Arteve nderon akademik Anastas Angjeli me titullin “Doctor Honoris Causa”

Në Kongresin e 45-të Akademia Botërore për kulturën dhe Artet (në sesionin e arteve dhe poezisë), vlerësoi me titullin Doktor Honoris Causa disa personaliteve nga vende të ndryshme të botës; SHBA, Kinë, Indi, Shqipëri, Kosovë, Rumani, Izraeli, Zelanda e Re, etj., të fushave të ndryshme të shkencave, edukimit, kulturës dhe artit.

Kryetari i Komisionit të Përhershëm të Ekonomisë dhe të Zhvillimit të Qëndrueshëm pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë akad. Anastas Angjeli, u nderua me titullin prestigjioz “Doctor Honoris Causa” nga Akademia Botërore e Kulturës dhe Arteve, në vlerësim të kontributit të tij akademik, shkencor dhe të edukimit në fushën e shkencave humane-ekonomike, si dhe të veprimtarisë së tij të gjerë në jetën akademike e institucionale.

Ky titull mundëson njëherazi edhe anëtarësimin e akad. Angjelit në Akademinë Botërore të Kulturës dhe Artit. Gjithashtu akad. Angjeli është anëtar i European Academy of Sciences and Arts, me një veprimtari të gjatë në fushën e ekonomisë, shkencës, arsimit dhe jetës publike.

Në fjalën e tij të pranimit të titullit, akad. Angjeli e cilësoi këtë vlerësim jo vetëm si një nder personal, por mbi të gjitha si një nxitje për të vijuar kontributin në shkencë dhe për të mbështetur shkencën, kulturën, arsimin, artin, publicistikën dhe veçanërisht poezinë. Duke iu drejtuar pjesëmarrësve, akademikëve, publicistëve, artistëve dhe poetëve të pranishëm, ai vlerësoi rolin e tyre në ruajtjen e kujtesës, identitetit dhe vlerave njerëzore, duke theksuar veprat e tyre janë pjesë e pandashme e rrugëtimit historik dhe shpirtëror të popujve.

Në këtë kontekst, akad. Angjeli solli në vëmendje vargjet e pavdekshme të Naim Frashërit:

“Ti Shqipëri më jep nder, më jep emrin shqiptar.”

Duke i cilësuar këto vargje si “betimin tonë poetik për identitetin tonë, për historinë tonë dhe për udhëtimin tonë në kohë”, ai nënvizoi rëndësinë e kulturës, edukimit dhe të fjalës poetike në formësimin dhe përcjelljen e identitetit kombëtar ndër breza.

Ceremonia në Prishtinë u shndërrua kështu në një moment të veçantë bashkimi mes shkencës, edukimit, kulturës artit dhe poezisë, duke sjellë në një hapësirë të përbashkët akademikë, poetë, artistë dhe personalitete nga vende të ndryshme.

Shkenca ndriçon të ardhmen, ndërsa kultura, edukimi, arti dhe poezia ruajnë kujtesën, identitetin dhe shpirtin e një populli.

Institutet, Komisionet dhe Njësitë

U prezantua maketi i vëllimit të parë të projektit madhor “Historia e shqiptarëve”, një nga tri projektet madhore të Akademisë së Shkencave

Maketi i vëllimit të parë të “Historisë së shqiptarëve” u prezantua sot, më 22 shtator 2026, në Akademinë e Shkencave të Shqipërisë nga Komisioni i Arkeologjisë.

Me këtë rast, prof. dr. Neritan Ceka, kryetar i Komisionit të Arkeologjisë, prezantoi vëllimin I të “Historisë së shqiptarëve”, tashmë të përgatitur për shtyp, pas përfundimit të redaktimit shkencor dhe letrar, i cili u është dorëzuar autorëve.

Prof. Ceka bëri të ditur se teksti i ri, me 670 faqe, integron zbulimet më të fundit arkeologjike dhe studimet e emrave më të shquar të albanologjisë, duke u mbështetur në trashëgiminë shkencore dhe punimet e profesorëve të njohur si Hasan Ceka, Skënder Anamali, Muzafer Korkuti, Selim Islami, Frano Prendi, si dhe në një numër të madh autorësh, burime të rralla dhe vëllime arkivore. Vëllimi I përfshin zanafilla e qytetërimit ilir, mbretëritë ilire, periudhën romake dhe bizantine, deri në formësimin e hershëm arbëror.

Pas prezantimit të maketit, anëtarët e komisionit të pranishëm, ndër ta akad. Gëzim Hoxha, kryetar i Seksionit të Shkencave Shoqërore Albanologjike të ASHSH-së; akad. Adem Bunguri, drejtor i Institutit të Arkeologjisë; prof. dr. Skënder Muça e të tjerë, nënvizuan çështjet që duhen shmangur para botimit. Më tej, u zhvilluan diskutime mbi problematika të ndryshme nga autorët dhe drejtuesit e projektit.

Në praninë e akad. Skënder Gjinushit, kryetar i Akademisë së Shkencave, takimi vijoi me referimin e akad. Adem Bungurit, anëtar i Komisionit dhe drejtor i Institutit të Arkeologjisë, mbi realizimin e deritanishëm të ekspeditave arkeologjike për vitin 2026.

“Historia e shqiptarëve” është një nga projektet madhore të Akademisë së Shkencave, së bashku me “Enciklopedinë shqiptare” dhe “Fjalorin e madh të gjuhës shqipe”, të cilat po i afrohen fazës përfundimtare të realizimit.

U zhvillua ligjërata me temë "Korpusi elektronik i gjuhës shqipe: historia, gjendja e sotme, përdorimi"

Më 16 shtator 2026, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, pjesë e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë zhvilloi veprimtarinë me temë: "Korpusi elektronik i gjuhës shqipe: historia, gjendja e sotme, përdorimi", e cila u mbajt nga prof. dr. Alexander Rusakov. Veprimtaria u moderua nga përgjegjësi i Departamentit të Leksikologjisë, Terminologjisë dhe Gjuhësisë së Zbatuar, prof. dr. Artur Lama.

Në hapjen e kësaj ligjërata, prof. dr. Artur Lama u shpreh se ky takim shkencor i bashkonte për të njohur dhe diskutuar rreth një teme me interes të veçantë për gjuhën shqipe. Ai theksoi se tema prek një ndër drejtimet më dinamike të gjuhësisë bashkëkohore: krijimin dhe përdorimin e korpuseve elektronike si mjete thelbësore të kërkimit shkencor.

Prof. dr. Lama vuri në dukje se ligjërata vinte si kurorëzim i një pune kërkimore afatgjatë, e konkretizuar në disa botime nismëtare të M. Morozovës, A. Rusakovit, T. Arkhangelskijt, M. Danielit dhe V. Plungianit. Ai shtoi se ky udhëtim, i nisur me punimet e paraqitura më 2011–2012 në Prishtinë dhe Tiranë, "Korpusi i gjuhës shqipe: problemet dhe rezultatet" dhe "Drejtimet kryesore të punës", kishte vazhduar me studimin aplikativ "Perfekti në shqipen e sotme" (2013) dhe kishte çuar drejt konsolidimit të plotë të Korpusit Kombëtar të Gjuhës Shqipe (Albanian National Corpus – ANC).

Gjithashtu, ai theksoi se projektimi i ANC-së nga albanologë dhe gjuhëtarë të Shën-Petërsburgut dhe Moskës shënoi një kthesë metodologjike në albanologjinë digjitale, pasi deri në vitin 2011 shqipja – një gjuhë me mbi 8 milionë folës – mbetej ndër të paktat gjuhë evropiane pa një korpus elektronik të anotuar.

Në mbyllje të fjalës së tij, prof. dr. Lama u shpreh se kjo ligjëratë vinte në një kohë kur Instituti po hidhte hapa drejt digjitalizimit të pasurisë gjuhësore kombëtare. Ai solli në vëmendje se, pas botimit të Fjalorit të Madh të Gjuhës Shqipe të mbështetur mbi një bazë të dhënash prej qindra milionë

njësish, po vazhdonin edhe projekte të tjera, si baza afatmesme e të dhënave e IGJL-së, nisma “Gjuha shqipe me kompjuterin” për korpusin e shkruar e të folur, si dhe digjitalizimi i kartotekës dhe i fondit të toponimeve.

Në vijim të veprimtarisë, referuesi prof. dr. Alexander Rusakov u ndal tek gjendja aktuale e korpusit elektronik të gjuhës shqipe, duke sjellë në vëmendje një studim konkret mbi analizën e marrëdhënieve sinonimike dhe përdorimin e lidhëzave ffilluese se dhe që në fjalitë e nënrenditura kundrinore në shqipen moderne, bazuar në materialin e ANC-së dhe të dhënat e ekspeditës në Devoll (2018). Ai theksoi menjëherë se nuk kishte pasur dhe ende nuk kishte asnjë lidhje të vërtetë me gjuhësinë kompjuterike, duke shtuar se praktikisht dinte shumë pak për këtë fushë dhe nuk kishte aftësi në të.

Rusakov shpjegoi se kishte arritur të kuptonte ideja e krijimit të një korpusi elektronik të shqipes pikërisht si gjuhëtar "tradicional". Ai kuptoi se, pavarësisht ekzistencës së gramatikave shumë të mira, zgjidhja e problemeve të gramatikës, leksikut dhe historisë së gjuhës pengohej nga mungesa e një korpusi të tillë, ndaj kishte menduar se kishte ardhur koha ta ndryshonin këtë situatë. Në përfundim, ai shtoi se kjo kishte përcaktuar në një masë të madhe karakterin e korpusit të tyre, i cili ishte menduar, para së gjithash, si një mjet për zgjidhjen e problemeve konkrete gjuhësore që u shfaqeshin në pasqyrimin e tyre, dhe jo si një bazë për projekte shumë të gjera.

Veprimtaria u përmbyll me një sesion pyetjesh dhe diskutimesh, gjatë të cilit pjesëmarrësit shkëmbyen mendime mbi mundësitë që ofrojnë korpuset elektronike për studimin e gjuhës shqipe, si dhe mbi sfidat që lidhen me pasurimin, përpunimin dhe përdorimin e mëtejshëm të tyre.

U zhvillua workshop-i me temën “Certifikimi i materialit mbjellës të varieteteve autoktone të vreshtit dhe qasjet shkencore për zhvillimin e brandeve të verës në Shqipëri”

Veprimtaria u zhvillua më 10 shtator 2026 nga Seksioni i Shkencave Natyrore dhe Teknike, përmes Komisionit të Biologjisë, Bujqësisë dhe Veterinarisë, pjesë e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë. Workshop-i shkencor me temën: “Certifikimi i materialit mbjellës të varieteteve autoktone të vreshtit dhe qasjet shkencore për zhvillimin e brandeve të verës në Shqipëri” u moderua nga prof. dr. Magdalena Cara, një nga drejtueset shkencore të projektit VINECERT. Në këtë veprimtari morën pjesë Kryetari i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, akad. Skënder Gjinushi, anëtarë të Kryesisë së ASHSH-së, përfaqësues të institucioneve akademike e bujqësore, përfaqësues të sektorit të prodhimit të verës, përfaqësues nga Këshilli i Agrobiznesit Shqiptar (KASH) si dhe partnerë ndërkombëtarë. Nga sektori i prodhimit pjesë ishin z. Rigers Kacorri, përfaqësues i Kantinës Arbëri, dhe z. Artan Balaj, përfaqësues i Kantinës Balaj, të cilët përfaqësuan eksperiencën e kantineve shqiptare në kultivimin dhe promovimin e varieteteve autoktone, përkatësisht Kallmetit, Vloshit dhe Sheshit të Bardhë.

Në fjalën e tij përshëndetëse, akad. Gjinushi theksoi rëndësinë e bashkëpunimit të Akademisë me Universitetin Bujqësor të Tiranës dhe Ministrinë e Bujqësisë, duke nënvizuar se kërkimi shkencor duhet të jetë i zbatueshëm dhe i lidhur ngushtë me sektorin e prodhimit. Ai vlerësoi rolin e qendrës kërkimore të bioteknologjisë dhe gjenetikës pranë ASHSH-së, për të cilën synohet që të kthehet në qendër të mirëfilltë të kërkimit shkencor. Akad. Gjinushi nënvizoi se bujqësia shqiptare nuk mund të konkurrojë me sasi, por me cilësi dhe me specifikat e varieteteve autoktone.

Kryetari i Akademisë përshëndeti gjithashtu konsolidimin e bashkëpunimit me partnerët italianë, duke e cilësuar këtë si një rrugë të sigurt për integrimin e kërkimit shkencor shqiptar në hapësirën evropiane. Ai theksoi se ruajtja e fondit gjenetik të varieteteve autoktone dhe mbrojtja e tyre nga

patogjenët është një detyrë e kërkimit shkencor, e cila kërkon bashkëpunim të ngushtë midis laboratorëve, qendrave të transferimit të teknologjisë, fermerëve dhe institucioneve ekzekutive.

Në vijim, zëvendësministri i Bujqësisë, z. Arian Jaupllari, në fjalën e tij përshëndetëse, nënvizoi se workshop-i prek një çështje me rëndësi të veçantë për të ardhmen e bujqësisë shqiptare: ruajtjen, identifikimin, mbrojtjen dhe certifikimin e varieteteve autoktone të hardhisë. Vreshtaria për Shqipërinë nuk është thjesht një aktivitet ekonomik, ajo është pjesë e historisë, e territorit, e traditës dhe identitetit tonë bujqësor.

Akad. Ilia Mikerezi, kryetar i Komisionit të Biologjisë, Bujqësisë dhe Veterinarisë falënderoi partnerët italianë për bashkëpunimin dhe organizmin e kësaj veprimtarie. Ky aktivitet shënon një hap të rëndësishëm në drejtim të ruajtjes së trashëgimisë dhe kulturave autoktone të vreshtarisë dhe krijimit të bazave shkencore për zhvillimin e verës me identitet kombëtar, duke e pozicionuar Shqipërinë në hartën e vendeve që investojnë në cilësi, autenticitet dhe inovacion në sektorin e bujqësisë dhe agroturizmit.

Sesionin e hapi akad. Efigjeni Kongjika, gjithashtu drejtuese shkencore e projektit VINECERT, e cila prezantoi objektivat, aktivitetet dhe rezultatet e pritshme të kësaj nisme që synon krijimin e bazave shkencore për certifikimin e varieteteve autoktone të hardhisë shqiptare.

Akad. Kongjika theksoi se projekti VINECERT përfaqëson një hap të rëndësishëm drejt ndërtimit të një sistemi kombëtar certifikimi, duke bashkuar ekspertizën e institucioneve kërkimore shqiptare dhe italiane në fushën e bioteknologjisë, virologjisë dhe mbrojtjes së bimëve. Më tej ajo prezantoi rrjetin e bashkëpunimit institucional që përfshin Qendrën Kërkimore “Bioteknologji & Gjenetikë” të Akademisë së Shkencave, Universitetin Bujqësor të Tiranës, Qendrën e Transferimit të Teknologjive Bujqësore në Vlorë, si dhe partnerët italianë të CIHEAM Bari dhe CNR, duke nënvizuar se ky bashkëpunim ka krijuar bazën për zhvillimin e një infrastrukture moderne

laboratorike, e aftë të garantojë standarde evropiane në testimin fitosanitar dhe në ruajtjen e identitetit gjenetik të varieteteve autoktone.

Sesioni i dytë solli rezultatet konkrete të projektit, duke përfshirë kontrollin virologjik të varieteteve autoktone, karakterizimin morfologjik dhe ampelografik, si dhe protokollet e shëndetësimit e ruajtjes në kriobankë. Një pjesë e rëndësishme e diskutimit u përqendrua te lidhja mes origjinës territoriale, certifikimit dhe zhvillimit të brandeve të verës shqiptare si Shesh i Bardhë, Shesh i Zi, Vlosh dhe Kallmet.

Në sesionin e tretë, tryeza e rrumbullakët trajtoi hapat institucionalë dhe teknikë për ngritjen e një skeme kombëtare të certifikimit, duke theksuar rolin e laboratorëve diagnostikues, fidanishteve dhe institucioneve publike në garantimin e identitetit varietor dhe autenticitetit gjenetik.

Workshop-i vijoi me sesionin e katërt, ku u formuluan rekomandime për kontrollin virologjik, ngritjen e fushave koleksionuese dhe përcaktimin e hapave të mëtejshëm për zhvillimin e një skeme pilot të certifikimit në kuadër të projektit VINECERT.

U zhvillua leksioni i hapur mbi të ardhmen politike të shqiptarëve në këndvështrimin juridiko-ndërkombëtar

Sot, më 30 shtator 2026, Komisioni i Përhershëm i Shkencave Juridike dhe Sociale pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, zhvilloi leksionin e hapur me temë: “E ardhmja politike e shqiptarëve në këndvështrimin juridiko-ndërkombëtar”, mbajtur nga prof. dr. Ksenofon Krisafi, një nga studiuesit më të njohur të së drejtës ndërkombëtare.

Veprimtaria u drejtua nga kryetare e Komisionit, akad. Aurela Anastasi, e cila nënvizoi rëndësinë e trajtimit të kësaj çështjeje nga këndvështrimi juridiko-ndërkombëtar.

Në qendër të referimit të prof. dr. Ksenofon Krisafit ishin çështjet që lidhen me të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, të drejtat e shqiptarëve në hapësirën ballkanike, përdorimin dhe statusin e gjuhës shqipe, si dhe dimensionet juridike e kushtetuese të së ardhmes politike të shqiptarëve.

Ai analizoi statusin e kombit shqiptar përmes ligjit ndërkombëtar dhe diplomacisë globale, duke u ndalur në historikun e copëtimit të trojeve shqiptare dhe vendimet e Konferencës së Ambasadorëve në Londër, të cilat sanksionuan ndarjen e shqiptarëve në gjashtë shtete, duke cenuar rëndë parimet e drejtësisë etnike. Profesori kritikoi qasjen historike të Fuqive të Mëdha që shpesh i kanë parë shqiptarët si “kurban i paqes”, duke theksuar se nuk ka arsye që ky popull të mbetet përjetësisht monedhë shkëmbimi në kurriz të së drejtës së tij legjitime për vetëvendosje.

Në vijim, ai trajtoi zhvillimet moderne që po ndryshojnë realitetin në terren, duke përmendur bashkimin de facto të Kosovës me Shqipërinë, format e mundshme të strukturimit politik si federata apo konfederata, si dhe perspektivat e integritetit euro-atlantik, ku kufijtë fizikë mes shqiptarëve humbasin rëndësinë e tyre ndarëse.

Një pjesë e rëndësishme e leksionit iu kushtua problematikave të shqiptarëve në Luginën e

Preshevës dhe Maqedoninë e Veriut, të drejtave të tyre, përfaqësimit dhe përdorimit të gjuhës shqipe, ndërsa marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë dhe Kosovës u analizuan në raport me parimet e së drejtës ndërkombëtare.

Mesazhi kryesor i prof. Krisafit ishte nevoja për ndërtimin e një platforme strategjike të përbashkët nga faktori politik shqiptar në Shqipëri, Kosovë, Maqedoni të Veriut, Mal të Zi dhe Luginën e Preshevës, e cila të shfrytëzojë instrumentet e së drejtës ndërkombëtare moderne për mbrojtjen e interesave kombëtare dhe për transformimin e shtetit-komb shqiptar në epokën e globalizmit.

Referimi i Prof. Krisafit u pasua nga diskutime dhe pyetje nga anëtarët e Komisionit dhe të pranishmit, duke krijuar hapësirë për shkëmbimin e pikëpamjeve të ndryshme mbi çështjet e trajtuara. Përpos anëtarëve të Komisionit të Shkencave Juridike e Sociale, në këtë takim morën pjesë akademikë, pedagogë të së drejtës Ndërkombëtare Publike, punonjës shkencorë e studentë të programeve doktorale, të cilët diskutuan, duke sjellë një reflektim të gjerë mbi dimensionet historike, juridike dhe bashkëkohore të së ardhmes politike të shqiptarëve.

U mbyllën punimet e konferencës shkencore ndërkombëtare me temë “Shqiptarët në sytë e të huajve: rrëfime, perceptim dhe realitete (shek. XIX-XX)”

Sot më 18 shtator mbylli punimet konferenca shkencore ndërkombëtare me temë “Shqiptarët në sytë e të huajve: rrëfime, perceptim dhe realitete (shek. XIX-XX)”, e cila u organizua në qytetin e Pejës nga Instituti i Historisë “Ali Hadri” në Prishtinë, në bashkëpunim të ngushtë me Institutin e Historisë në Tiranë.

Gjatë dy ditëve të punimeve, kjo veprimtari bëri bashkë studiues nga Kosova, Shqipëria, Maqedonia e Veriut dhe Italia. Ata trajtuan mënyrën se si bota e jashtme përmes udhëpërshkruesve, diplomatëve, ushtarakëve, gazetarëve, artistëve dhe studiuesve i ka parë, perceptuar dhe trajtuar shqiptarët dhe hapësirat e tyre ndër shekuj.

Në këtë veprimtari shkencore morën pjesë akademikë të Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, si dhe studiues të Institutit të Historisë dhe të Institutit të Gjuhësisë dhe Letërsisë, të cilët kontribuan me kumtesa mbi periudha dhe aspekte të ndryshme të historisë, shoqërisë dhe perceptimit të shqiptarëve nga vëzhguesit e huaj.

Akademik Marenglen Verli trajtoi situatën politike dhe ekonomike në trevat shqiptare veriore e lindore, bazuar në disa raporte ushtarake të viteve 1916–1918, ndërsa Akademik Hamit Kaba trajtoi paraqitjen e Kosovës në studimet e një shqiptaro-amerikani gjatë periudhës 1969–1999. Prof. dr. Ledia Dushku trajtoi shqiptarët në rrëfimin e përditshmërisë së pushtimit, përmes perceptimeve dhe hierarkive të pasqyruara në letrat e një mjeku ushtarak italian të viteve 1916–1919.

Në vijim, prof. as. dr. Evalda Paci trajtoi figurat e historisë shqiptare në vëzhgimet dhe reflektimet e autorëve italianë të shekujve XIX-XX; dr. Edon Qesari u përqendrua te mënyra se si udhëtarët, arkitektët dhe urbanistët italianë e vështuruan Shqipërinë ndërmjet dy luftërave botërore; ndërsa dr. Eduart Caka trajtoi religjionin, religjiozitetin dhe marrëdhëniet ndërfetare të shqiptarët gjatë gjysmës së dytë të shekullit XIX, bazuar në burime të huaja.

Në aktivitet prof. dr. Afrim Krasniqi trajtoi temën mbi ritakimin me Perëndimin dhe Shqipërinë në memorien e vizitorëve perëndimorë gjatë viteve 1990-1991, si dhe me kumtesën e prof. asoc. dr. Gjon Boriçit mbi perceptimet ndaj lidërshiptit shqiptar dhe shqiptarëve në përgjithësi gjatë periudhës së Luftës së Ftohtë, me fokus vitet 1945-1978.

Kongresi XI i SIDG-ut “Geolinguistics across Borders” dhe kontributi për gjuhën shqipe

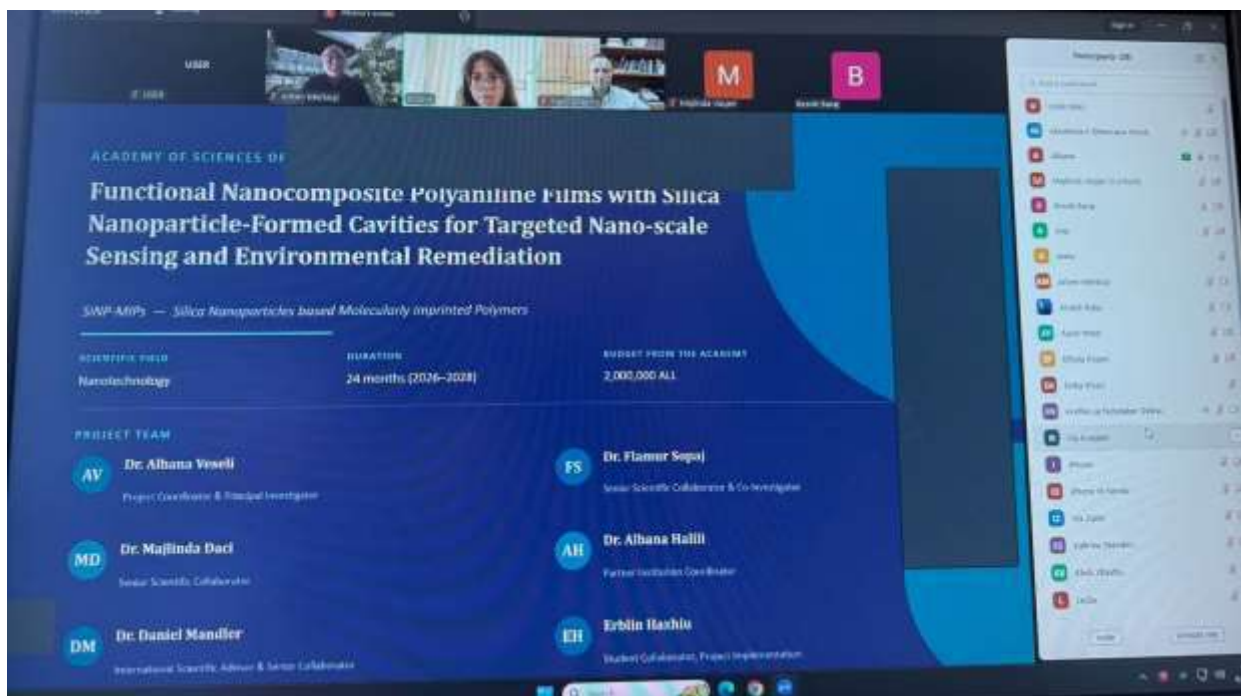

Në datat 7–10 shtator, në Universitetin Philipps të Marburgut, Gjermani, u zhvillua Kongresi XI i SIDG-ut, “Geolinguistics across Borders”. Në këtë aktivitet, me mbështetjen e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë dhe në cilësinë e anëtareve të Komitetit të Përhershëm të ALE-së (Atlas Linguarum Europae) pranë ASHSH-së, morën pjesë prof. asoc. Adelina Çerpja dhe prof. asoc. Anila Çepani, të cilat mbajtën kumtesën “Subjunctive Mood and Gheg Infinitive Constructions in Albanian across Syntactic Functions and Preliminary Geolinguistic Distribution”.

Përmes analizave të realizuara me RStudio dhe hartave gjeolinguistike të përpunuara me QGIS, në kumtesë u paraqitën të dhëna të reja për përdorimin aktual të lidhore dhe të paskajore gege në Shqipëri.

Në kuadër të kongresit, ato morën pjesë gjithashtu në takimin e radhës të anëtarëve të projektit Atlas Linguarum Europae. Në takim u diskutuan përgatitja dhe botimi i vëllimeve të ardhshme të Atlasit, si dhe digjitalizimi e përpunimi i të dhënave nga gjuhë të ndryshme të Evropës, përfshirë edhe gjuhën shqipe.

U zhvillua workshopi “NanoAlb/NanoBalkan Ignite Projects 2026–2028”

Më 24 shtator 2026 u zhvillua online, në platformën Zoom, workshopi “NanoAlb/NanoBalkan Ignite Projects 2026–2028” në kuadër të veprimtarisë së Njesisë Kërkimore NanoAlb, me mbështetjen e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë.

Workshopi kishte si synim kryesor prezantimin e pesë projekteve të reja fituese në kuadër të thirrjes së katërt “NanoAlb/NanoBalkan Ignite Projects”, të cilat dëshmojnë vazhdimësinë e mbështetjes së Akademisë së Shkencave për kërkimin shkencor në fushën e nanoteknologjisë.

Gjatë aktivitetit u prezantuan projektet me tema të ndryshme, si: “Nanokompozite funksionale për sensing dhe remediim mjedisor”, nga dr. Albana Veseli (Prishtinë); “Nano-arkitektura në minerale dhe materiale natyrore”, nga prof. dr. Arianit Reka (Tetovë); “Nanopartikulat e arsenikut dhe ndikimi në shëndet”, nga prof. asoc. Ledia Vasjari (UT, Tiranë); “Nanocarrier për shpërndarje orale të peptideve terapeutike”, nga prof. dr. Nunzio Denora (Catholic University, Tiranë); si dhe “Karakterizimi i nanoporeve në materiale polimerike 3D”, nga prof. dr. Sefer Avdiaj (Prishtinë).

Tematikat e trajtuara në këto projekte pasqyrojnë larminë e aplikimeve të nanoshkencës dhe nanoteknologjisë në fusha të rëndësishme si shëndetësia, shkenca e materialeve, mjedisi, siguria ushqimore, ndërtimi dhe bujqësia. Nëpërmjet tyre synohet forcimi i bashkëpunimit ndërmjet grupeve NanoAlb/NanoBalkan në Shqipëri, Kosovë dhe Maqedoninë e Veriut, si dhe zgjerimi i bashkëpunimit me institucione të tjera kërkimore shqiptare dhe ndërkombëtare, duke nxitur shkëmbimin e njohurive dhe ekspertizës dhe krijimin e sinergjive të reja kërkimore.

Workshopi mirëpriti gjithashtu si të ftuar special prof. dr. Aurel Ymeti (Western Balkans University, Shqipëri dhe Saxion UAS, Holandë), i cili prezantoi zhvillimet më të fundit në diagnostikën “Point-of-Care” për aplikime në shëndetësi.

Në sesionin përmbyllës, pjesëmarrësit diskutuan mbi përgatitjet për Konferencën Ndërkombëtare NanoBalkan 2026, duke theksuar rëndësinë e koordinimit dhe angazhimit të komunitetit kërkimor në organizimin e saj.

U mbajt workshop-i me temën “Mbi valorizimin e disa mbetjeve të ngurta të industrisë ushqimore të vendit dhe shfrytëzimin e tyre për përfitim të bioenergjisë dhe produkteve specifike të dobishme”

Workshop-i i dytë përmbyllës u zhvillua në kuadër të projektit të financuar nga AKKSHI dhe të suportuar nga Akademia e Shkencave, me temë “Mbi valorizimin e disa mbetjeve të ngurta të industrisë ushqimore të vendit dhe shfrytëzimin e tyre për përfitim të bioenergjisë dhe produkteve specifike të dobishme”.

Aktiviteti synonte të prezantonte rezultatet e arritura në fazën aktuale të projektit, në kuadër të Projekteve Kombëtare të Kërkimit dhe Zhvillimit (PKKZh), si dhe të krijojë mundësi për shkëmbimin e përvojave me palët e interesuara, përfshirë përfaqësues të industrisë ushqimore, institucioneve kërkimore dhe agjencive mjedisore.

Në këtë aktivitet morën pjesë drejtoresha e Qendrës së Koordinimit të Kërkimit Shkencor dhe Projekteve në Akademinë e Shkencave, prof. dr. Enika Abazi dhe të gjithë anëtarët e stafit të projektit: prof. Luljeta Pinguli, prof. asoc. Redi Buzo, dr. Terkida Prifti, dr. Jonilda Llupa, dr. Fatjon Hoxha, doktorantja Polikseni Drazho etj.

Drejtuesi i projektit akad. Ilirjan Malollari, në hapje të workshop-it u shpreh se ky është një aktivitet që ka si qëllim diskutimin e perspektivave të transferimit teknologjik të proceseve të valorizimit të mbetjeve të ngurta, me synim shndërrimin e tyre në bioenergji dhe produkte me vlerë të shtuar. Ai u shpreh se, për ecurinë e projektit, është zhvilluar një punë aktive me eksperimente praktike, realizimin e sondazheve, si dhe vizita të kryera në fabrika dhe institucione në qytete të ndryshme, si Gjirokastrë, Korçë dhe Shkodër.

Në emër të Kryesisë së Akademisë së Shkencave, punimet e workshop-it u përshëndetën nga Kryetari i Seksionit të Shkencave Natyrore dhe Teknike, akad. Neki Frashëri. Ai e vlerësoi tematikën e këtij projekti si mjaft interesante, veçanërisht në këndvështrimin e zhvillimit të qëndrueshëm në një hapësirë të kufizuar. Akad. Frashëri theksoi rëndësinë e qarkullimit të

mбетјеve dhe të orientimit të zhvillimit përmes projekteve, duke uruar punime të suksesshme dhe shprehur shpresën për vijimin e projekteve të tjera në këtë fushë.

Workshop-i u zhvillua në disa sesione, ku u prezantuan projekti dhe objektivat e tij, rezultatet teknike dhe analizat laboratorike, si dhe tema të lidhura me valorizimin e mбетјеve të industrisë së birrës dhe të patateve. Në veçanti, u prezantuan studime mbi trajtimin e bërsive të birrës, valorizimin e integruar të Brewers' Spent Grain (BSG), mundësinë e përdorimit të mбетјеve të industrisë së birrës si shtesë ushqimore për kafshët, si dhe rivalorizimin e mбетјеve të patateve përmes teknikave bio-inxhinierike.

Një pjesë e rëndësishme e aktivitetit ishte paneli i diskutimeve mbi bashkëpunimin industri-kërkim, ku u diskutuan mundësitë e zbatimit në shkallë pilot dhe industriale, si dhe sfidat rregullatore, mjedisore dhe ekonomike që lidhen me valorizimin e mбетјеve.

Gjatë workshop-it u shpërndanë materialet e përgatitura për këtë rast: Libri i Abstrakteve dhe Libri përmbledhës i Kumtesave të prezantimeve. Në përfundim të aktivitetit u hartua një rezolutë me konkluzionet dhe detyrat për të ardhmen e projektit.

Muzeu Arkeologjik i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë iu bashkua Ditës Kombëtare të Trashëgimisë Kulturore me një ditë të hapur për nxënësit dhe vizitorët

Më 29 shtator, Muzeu Arkeologjik i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë iu bashkua Ditës Kombëtare të Trashëgimisë Kulturore me një ditë të hapur për nxënësit dhe vizitorët. Muzeu i priti ata me dyer të hapura dhe me hyrje falas gjatë gjithë ditës, duke krijuar një mundësi për t'u afruar me historinë dhe trashëgiminë kulturore përmes objekteve që ruhen në sallat e tij.

Aktiviteti nisi me një guidë nëpër sallat e muzeut, ku vizitorët u njohën me koleksionet dhe me historitë që fshihen pas objekteve. Gjatë vizitës, nxënësit u ftuan të vëzhgonin me kujdes, të bënin pyetje dhe të ndaleshin tek objektet që u tërhoqën më shumë vëmendjen.

Në vijim, përgjegjësjë e muzeut, znj. Gema Kraja, zhvilloi një orë të hapur me nxënësit dhe vizitorët mbi rëndësinë e trashëgimisë kulturore dhe rolin e muzeut në ruajtjen, njohjen dhe përcjelljen e saj. Bashkëbisedimi u përqendrua edhe te rëndësia e përfshirjes së brezave të rinj, jo vetëm si vizitorë të muzeut, por si pjesëmarrës dhe bartës të kujtesës kulturore.

Një nga momentet më të veçanta të ditës ishte aktiviteti "Nëse do të isha kurator muzeu për një ditë". Nxënësit zgjodhën objektet që do të përfshinin në ekspozitën e tyre dhe shpjeguan pse i kishin

përzgjedhur. Zgjedhjet e tyre sollën këndvështrime të ndryshme dhe treguan se një objekt mund të zgjojë kureshtje, imagjinatë dhe pyetje të ndryshme te secili prej nesh.

Përmes këtij aktiviteti, nxënësit patën mundësinë ta shohin muzeun jo vetëm si një vend ku ruhen objekte të së kaluarës, por si një hapësirë ku historia mund të zbulohet, të diskutohet dhe të përjetohet në mënyra të ndryshme.

Gjatë gjithë ditës, aktivitetit iu bashkuan edhe vizitorë të tjerë, duke e kthyer muzeun në një hapësirë të gjallë takimi dhe bashkëbisedimi.

Faleminderit nxënësve, mësuesve dhe të gjithë vizitorëve që u bënë pjesë e kësaj dite të veçantë në Muzeun Arkeologjik.

Auron Tare, prezantoi kumtesën: “Sfidat e arkeologjisë nënujore sot në Shqipëri”

Më 23 shtator 2026, në Akademinë e Shkencave të Shqipërisë, z. Auron Tare, anëtar i Bordit të Këshilltarëve Shkencorë dhe Teknikë në UNESCO për Trashëgiminë Kulturore Nënujore, prezantoi kumtesën me temën: “Sfidat e arkeologjisë nënujore sot në Shqipëri”.

Veprimtaria u organizua nga Komisioni i Përhershëm i Antropologjisë dhe Trashëgimisë Kulturore (KPATK). Në fjalën e hapjes, kryetari i Komisionit, z. Artan Shkreli, u ndal te objektivat e KPATK për të krijuar një komunikim të gjerë me publikun dhe komunitetin shkencor, përfshirë edhe ata që ndodhen jashtë vendit e që mund të ndjekin këto veprimtari përmes rrjeteve sociale. Ai nënvizoi se, përveç veprimtarisë rutinë, Komisioni synon të hapë një fazë të re të punës shkencore dhe ta përcaktojë atë në një linjë të qartë, ku Akademia e Shkencave të shërbejë si autoritet dhe pikë referimi për çështje që lidhen me identitetin kulturor e social dhe mbrojtjen e pasurisë kombëtare. Duke iu referuar kumtesës, z. Shkreli vlerësoi se prezantimi i z. Tare trajton çështje kyçe që preokupojnë arkeologjinë nënujore dhe përkojnë drejtpërdrejt me misionin e Komisionit.

Më pas, z. Tare paraqiti në mënyrë të përgjithshme historikun dhe problematikat e arkeologjisë nënujore, duke u ndalur tek disa nga gjetjet dhe kërkimet e zhvilluara përgjatë bregdetit shqiptar si dëshmi të periudhave historike nga Antikiteti deri në kohët moderne.

Ai solli në vëmendje një pasqyrë të 2600 viteve të historisë nënujore të brigjeve shqiptare, duke përmendur zbulime të rëndësishme: nga periudha arkaike dhe klasike (si Rodon Wreck rreth shek. V p.e.s. me amfora korintase Tip B dhe Qefalit Wreck rreth shek. IV p.e.s. me tjegulla dhe amfora që dëshmojnë qarkullimin e mallrave), te Roma, Bizanti, Mesjeta, dëshmitë e Luftërave Botërore (si identifikimi në Porto Palermo i peshkores britaniko-skoceze të përdorur në sistemin mbrojtës Otranto Barrage), e deri te Lufta e Ftohtë me dokumentimin e mbetjeve të anijes britanike HMS Volage në Gjirin e Sarandës, të lidhura me Incidentin e Kanalit të Korfuzit.

Gjithashtu, z. Tare u ndal te faza e rëndësishme e kërkimeve 2010–2017, kur eksplorimet u zgjeruan nga Porto Palermo drejt veriut dhe qendrës së bregdetit shqiptar, duke skanuar sektorë të gjerë dhe duke mbuluar deri në vitin 2017 rreth një të tretën e brigjeve shqiptare.

Në përmbyllje, ai theksoi se ekziston interes për këto çështje, por disa të dhëna dhe problematika ende nuk janë trajtuar sa duhet, ndaj prezantimi synon të hapë rrugën për diskutim më të gjerë institucional dhe shoqëror.

Aktiviteti u mbyll me një sesion pyetjesh dhe diskutimesh me profesorë, studiues dhe të pranishëm, ku u trajtuan më tej çështje që lidhen me arkeologjinë nënujore dhe sfidat e saj në Shqipëri.

U mbajt ligjërata e studiueses dr. Rafaela Marteta mbi gjuhën e urrejtjes në rrjetet sociale

Sot, më 23 shtator 2026, në Akademinë e Shkencave të Shqipërisë u mbajt ligjërata me temën “Analiza e diskursit. Gjuha e urrejtjes në rrjetet sociale” e studiueses dr. Rafaela Marteta.

Veprimtaria u organizua nga Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Departamenti i Leksikologjisë, Terminologjisë dhe i Gjuhësisë së Zbatuar, pranë ASHSH-së.

Në fjalën e hapjes, prof. dr. Tomorr Plangarica përgëzoi autoren për trajtimin e një problematike të mprehtë, siç është komunikimi digjital në gjuhën shqipe, duke theksuar se ligjërata e saj ndërtohet mbi një qasje të re dhe të domosdoshme për studimet tona. Ai nënvizoi se fenomeni i gjuhës së urrejtjes, i shfaqur veçanërisht në hapësirat digjitale, është i lidhur ngushtë me realitete sociale, kulturore dhe ideologjike të kohës sonë, të cilat po marrin formë përmes teknologjive të reja të komunikimit.

Prof. dr. Plangarica theksoi se kjo formë komunikimi shpesh ndërtohet mbi korniza diskursive që paraqesin kërcënime të perceptuara ndaj identitetit kombëtar, stabilitetit ekonomik dhe vlerave morale, duke synuar denigrimin e institucioneve politike dhe, në raste të caktuara, edhe të grupeve kolektive të jashtme. Ai vuri në dukje se analizat e tilla, të mbështetura në metodologjitë e gjuhësisë së diskursit dhe të analizës kritike të diskursit, si ato të Teun van Dijk dhe Ruth Wodak, ndihmojnë të kuptohet se si gjuhës së urrejtjes i atribuohet shpesh legjitimitet dhe normalizim në ndërveprimet digjitale.

Në prezantimin e saj, Rafaela Marteta u ndal në përdorimin e paradigmes së kornizimit të propozuar nga R. Entman si bazë teorike për identifikimin e formave të gjuhës së urrejtjes, duke e ndërthurur me analizën kritike të diskursit të Wodak dhe T. van Dijk.

Studimi evidentoi prani të konsiderueshme të diskursit armiqësor në seksionet e komenteve të mediave sociale me fokus politik, ku gjuhës së urrejtjes i atribuohet shpesh legjitimitet dhe normalizim në ndërveprimet digjitale.

Më tej, dr. Marteta argumentoi nevojën e një qasjeje të ndjeshme ndaj kontekstit për të kuptuar mekanizmat diskursivë që e prodhojnë dhe e legjitimojnë gjuhën e urrejtjes, si dhe për hartimin e nismave parandaluese dhe ndërhyrëse më efektive në hapësirën digjitale.

Ligjërata u ndoq nga studiues, pedagogë dhe studentë, duke hapur një diskutim të gjerë mbi sfidat e komunikimit politik në epokën e rrjeteve sociale dhe rolin e gjuhës në formësimin e perceptimeve kolektive.

Zbulim i ri arkeologjik në Qesarat: një rezidencë luksoze e shek. III m.Kr.

Ne fushaten e dyte te germimeve ne fshatin Qesarat (Memaliaj), projekti "Arkeologji e Peisazhit ne rajonin Tepelene-Memaliaj", bashkedrejtuar nga Prof. Eduard Shehi (Instituti i Arkeologjise) dhe Prof. Custode Silvio Fioriello (Universiteti Aldo Moro, Bari), ka zbuluar struktura te nje strukture rezidenciale luksoze, te datuar ne shek. III **m.Kr.** Behet fjale per disa ambjente banimi, prej te cilave dy te zbukuruara me mozaike. Nje mozaik i trete u gjet i fragmentuar, dhe mund ti takoje katit te dyte te nderteses. Ambjentet kane qene te zbukuruar edhe piktura murale, me motive gjeometrike. Ndertesa ka njohur disa faza riperdorimi, derisa ne antikitetin e vone eshte djegur dhe shkaterruar perfundimit.

Puna po vazhdon per konservimin e mozaikeve dhe piktures murale, dhe per dokumentimin e germimit ne teresi.

Ky zbulim rishfaq rendesine qe ka pasur kjo zone ne antikitet, prej se ciles vijne edhe pese skulptura, dhe shume gjetje te tjera. Gjetje keto qe me shume mundesi lidhen me nje qyteze antike, e panjohur me pare.

Nisi shkolla ndërkombëtare e trajnimit me temën "Nxitja e biosipërmarrjes në bioteknologji"

Veprimtaria me temën “Training school: Fostering bioentrepreneurship in biotechnology” nisi më 1-3 Tetor 2026 me mbështetjen e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë në kuadër të projektit “BioSensToxicWater 2025-2027”.

Në kuadër të kësaj shkolle ndërkombëtare trajnimi, më 28–29 shtator 2026, trajnimi iu ofrua edhe studentëve të programit Master i Shkencave (MSc) të Shkollës së Biologjisë në Universitetin Aristotel të Selanikut, Greqi.

Programi i trajnimit u drejtua nga prof. dr. Robert Marks nga Universiteti "Ben Gurion i Negev", Izrael, dhe prof. dr. Ariola Bacu, drejtuese e projektit të ASHSH-së.

Trajnimet lidhen me vlerësimin e kujdesshëm të ideve të studentëve në lëndën “Hyrje në biondërmarrje” në panelin e mentorëve: Adam Mechler, Mark Nuijten; dhe asistentëve: Gal Carmeli, Fred Narcross.

Prof. dr. Ariola Bacu përshëndeti pjesëmarrësit dhe hapi sesionin e parë të workshop-it me studentët, i cili zhvillohet pas finalizimit të dispozitivave të tyre.

Prof. Robert Marks paraqiti objektivat e këtij workshop-i dhe më pas studentët vijuan prezantimet duke iu përgjigjur pyetjeve të ekspertëve: Yael Mali (online) Izrael, Mark Nuijten (Holandë), Robert Marks (Izrael), Adam Mechler (Australi).

Në sesionin e dytë u bë vlerësimi dhe përzgjedhja e projekteve. Studentët i paraqitën projektet e tyre deri në 5 diapozitiva. Projektet e pranuar do të mbështeten gjatë vijimit të punës.

Pas përzgjedhjes së projekteve, studentët u orientuan për arritjen e objektivave, menaxhimin dhe procesin e udhëheqjes së punës nga dr. Yael Mali (Menaxher i marketingut dhe BD), Savyon Diagnostics Ltd, dhe prof. Adam Mechler

Zhvillohet trajnim praktik në fushën e testimit të biotoksicitetit

Më 25–26 shtator 2026, në Laboratorin e Bioteknologjisë Molekulare të Departamentit të Bioteknologjisë, Universiteti i Tiranës, u zhvillua trajnimi praktik për testimin e biotoksicitetit – 2.

Aktiviteti u mbështet nga Akademia e Shkencave të Shqipërisë përmes projektit BiosenstoxicWater, si dhe nga projekti Horizon SUNDANSE.

Në këtë veprimtari, studentët e programeve Bachelor (BSc) dhe Master (MSc) në Bioteknologji u trajnuan për përdorimin e biosensorëve qelizorë për testimin e citotoksicitetit në mostrat e ujit, sedimenteve dhe ushqimit, duke përdorur protokolle të ndryshme.

Në trajnim u përfshinë profesorët Robert Marks, Gal Carmeli dhe Abraham Paul nga Grupi i Biosensorëve i Universitetit Ben-Gurion të Negev, Izrael.

Botimet e reja

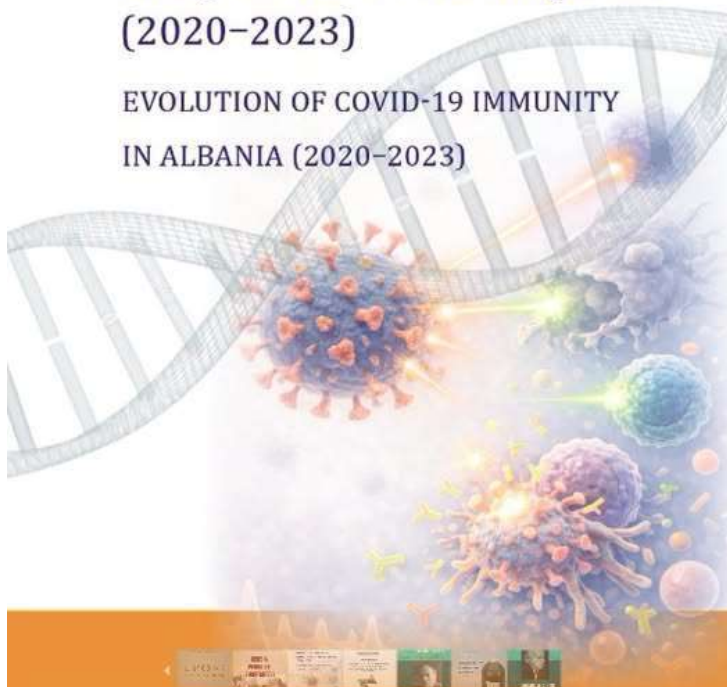
“Evolucioni i imunitetit ndaj COVID-19 në Shqipëri (2020-2023)”, nga akad. Genc Sulçebe

AKADEMIA E SHKENCAVE E SHQIPËRISË

GENC SULÇEBE

**EVOLUCIONI I IMUNITETIT
NDAJ COVID-19 NË SHQIPËRI
(2020–2023)**

EVOLUTION OF COVID-19 IMMUNITY
IN ALBANIA (2020–2023)

Në këtë monografi paraqiten rezultatet e studimit trevjeçar për evolucionin e gjendjes imunitare të popullatës shqiptare gjatë pandemisë COVID-19 që nga fillimi i saj dhe deri në formimin e imunitetit kolektiv.

Rezultatet e këtij studimi janë botuar në gjashtë artikuj në revista shkencore ndërkombëtare me faktor ndikimi, si dhe një i shtatë në një revistë kombëtare.

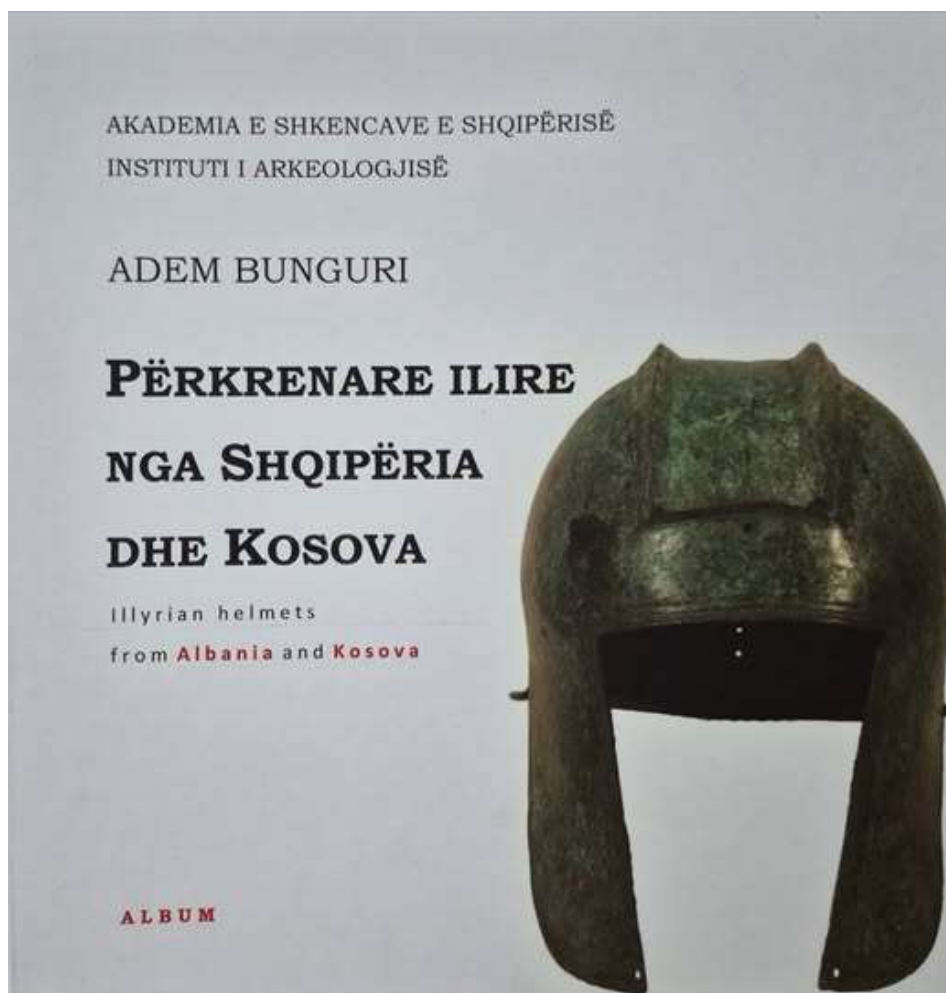
Në këtë monografi përmbledhet ky studim trevjeçar, me qëllim që të jepet një pasqyrim i plotë dhe gjithëpërfshirës i evolucionit të përgjigjes imune ndaj COVID-19-s në popullatën shqiptare.

Viti: 2026

Faqe: 251

ISBN: 9789928855947

Botohet “Përkrenare ilire nga Shqipëria dhe Kosova”, nga akademik Adem Bunguri

“Përkrenare ilire nga Shqipëria dhe Kosova” (album) përfaqëson për herë të parë një katalog dhe databazë të përkrenareve në territorin e Shqipërisë dhe të Kosovës. Në këtë libër autori sjell risi duke trajtuar për herë të parë çështjen e origjinës së përkrenareve në Shqipëri.

Libri përmbledh 40 përkrenare ilire të zbuluara deri më sot në territorin shqiptar dhe kosovar, duke i analizuar tipologjikisht, kronologjikisht dhe historiko-kulturorisht, ku përfshihen edhe 5 përkrenare të tipologjive të tjera të gjetura në Shqipëri.

Ky punim studimor monografik është një arritje e arkeologjisë shqiptare, duke vlerësuar qasjen analitike dhe katalogimin e plotë të përkrenareve ilire, të cilat datojnë nga shekulli VII p.K. deri në mesin e shekullit II p.K., periudha e Mbretërisë së Gentit.

Viti: 2025

Faqe: 71

ISBN: 9789928855220

Botohet nga Akademia e Shkencave, “Eposi në artet pamore shqiptare” nga Suzana Varvarica Kuka

Studimi i studiueses së artit pamor Suzana Varvarica Kuka përbën një akt pionier, një zgjim të kujtesës përmes artit pamor, duke prekur një nerv me ndjeshmëri shumë të lartë. Autorja ndërton strategjinë e studimit duke e kompozuar si një skenë teatri. Ajo analizon dekorin e shtëpisë, sofrën mikpritëse qysh në fillim, si një ftesë për lexuesin, lahutën, për të shijuar fjalën e kënduar e më pas personazhet.

Dekori popullohet me imazhet e krijuara nga artistët. Ajo çfarë shkruhet më pas është zgjatim teme, ndërtuar mirë e bukur, siç bëhen punët e padukshme e “të bekuara” të shtëpisë! Ilustrimi i eposit përbën një nga ndërthurjet më domethënëse në artet pamore. Ato ndihmojnë në vizualizimin e ngjarjeve dhe personazheve për të ushqyer kujtesën.

Studiuesja e artit pamor analizon, aq sa e lejon ky studim të përshkruajë stilin e veçantë ikonografik të tyre, gjuhën simbolike, metafizike e madje liturgjike. E vizaton artistin ilustrues si krijuesin e një ikonostasi kombëtar, ku ngjizet ndërgjegjja e një kombi të tërë.

Viti: 2026

Faqe: 204

ISBN: 9789928855206

Të tjera

Dita Kombëtare e Trashëgimisë Kulturore

Dita Kombëtare e Trashëgimisë Kulturore festohet çdo vit më 29 shtator. Në themel të kësaj dite qëndron akti patriotik dhe atdhetar i ushtarakëve: Kamber Bënja, Bexhet Manastirliu dhe Abaz Taushani, të cilët ndaluan plaçkitjen dhe vjedhjen e objekteve arkeologjike të Parkut të Apollonisë, në vitin 1916, gjatë Luftës së Parë Botërore. Dita Kombëtare e Trashëgimisë Kulturore u shpall me Urdhrin nr. 348, datë 28.07.2003, të Ministrit të Kulturës dhe kremtohet çdo vit më 29 shtator.

Kamber Bënja ishte një veprimtar i lëvizjes atdhetare, i cili lindi në Bënjë të Këlcyrës. Mësimet e para i mori në Përmet dhe i vijoi në Korçë, Janinë e Selanik. Me Shpalljen e Pavarësisë u vu në shërbim të Qeverisë Kombëtare të Vlorës si oficer i karrierës. Ai mori komandën e batalionit shqiptar duke iu kundërvënë me vendosmëri forcave austro-hungareze që kërkonin të grabisnin pasuritë kulturore të vendit dhe të dërgonin në Vjenë skulptura antike të gjetura gjatë gërmimeve. Për këtë arsye, Kamber Bënja së bashku me dy oficerë të tjerë, Bexhet Manastirliun dhe Abaz Taushanin, iu dhanë gjyqit ushtarak, që e dënoi me vdekje për “tradhti të lartë”. Major Kamber Bënja është shpallur Dëshmor i Atdheut.

Në qendër të kësaj dite qëndron përkushtimi dhe sakrifica e të gjithë atyre që kanë kontribuar në formimin dhe studimin e kësaj trashëgimie, e po aq edhe vepra dhe jeta e atyre që janë sakrifikuar drejtpërsëdrejti për të. Kjo është dita ku të gjitha vlerat e trashëgimisë materiale e shpirtërore bëhen një për mesazhet që përcjellin. Akademia e Shkencave e Shqipërisë ka një ndër objektivat e saj kërkimin shkencor në fushën e trashëgimisë dhe mbrojtjen e vlerave të saj.

5 shtator, Dita e Shenjtërimit të Nënë Terezës

Shqiptarja Gonxhe Bojaxhiu, e njohur botërisht si Nënë Tereza, misionare e dashurisë dhe udhërrëfyese e jetës shpirtërore, u shpall shenjtore nga Papa Françesku në 2016 në një ceremoni madhështore në Sheshin e Shën Pjetrit në Vatikan.

Kisha Katolike e kremton festën liturgjike të Shenjtores shqiptare më 5 shtator, ditë që përkon me ndarjen e saj nga jeta në vitin 1997.

Më herët, më 19 tetor 2003, Papa Gjon Pali II e shpalli të Lume, duke e vendosur figurën e saj në altarin e Kishës si shembull të gjallë të dashurisë dhe përkushtimit ndaj më të varfërve.

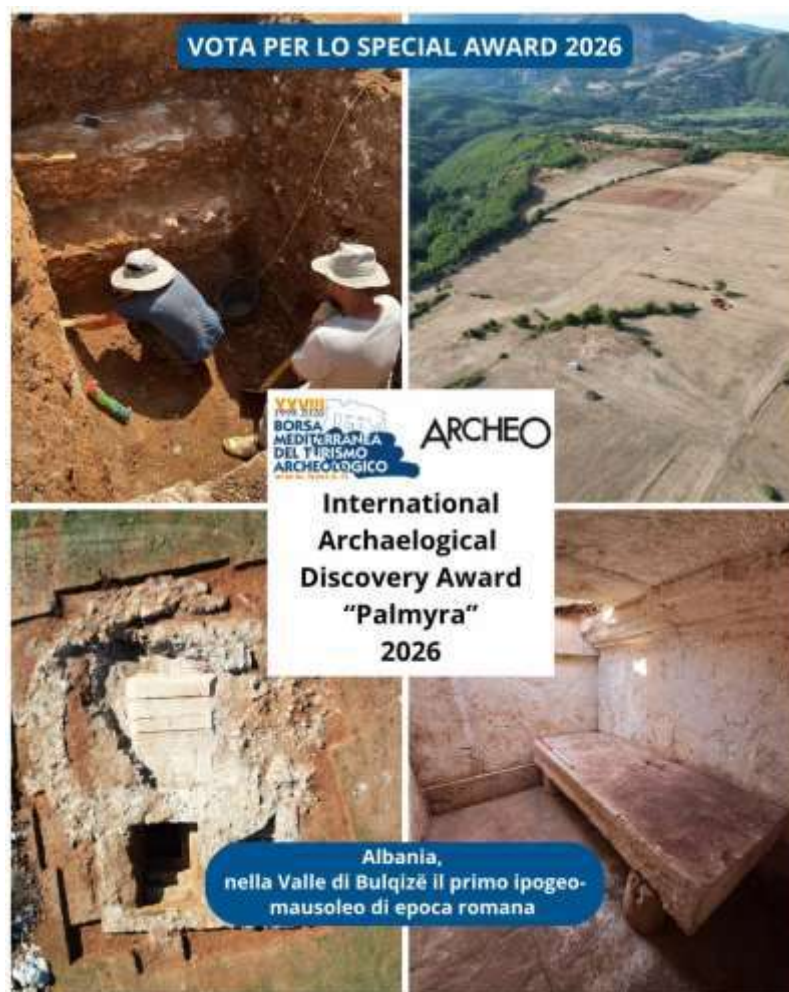
Nënë Tereza mbetet një udhërrëfyese shpirtëror dhe moral për njerëzimin, një zë i thjeshtësisë dhe i mëshirës që tejkalon kufijtë e besimit e të kulturës.

Akademia e Shkencave të Shqipërisë nderon sot kujtimin e Nënë Terezës, si një figurë që i dha dinjitet kombit shqiptar dhe frymëzim mbarë botës.

Figura e Nënë Terezës është objekt studimi në fushën e historisë së religjionit dhe të humanizmit bashkëkohor, duke u trajtuar si një shembull i ndërthurjes së identitetit kombëtar me misionin universal.

Veprat e saj, të mishëruara në shërbimin ndaj të sëmurëve, të braktisurve dhe të harruarve, janë dëshmi e gjallë e fuqisë së dashurisë universale.

Zbulimi arkeologjik në Strikçan të Bulqizës, finalist për Çmimin Ndërkombëtar "Palmyra"

Kërkimet e fundit arkeologjike të zhvilluara në Strikçan të Bulqizës, të cilat zbuluan një varr monumental të llojit mauzoleum, janë përzgjedhur zyrtarisht si finalistë për Çmimin Ndërkombëtar të Zbulimit Arkeologjik "Palmyra".

Njëkohësisht, zbulimi është nominuar edhe për "Çmimin Special". Këto vlerësime prestigjioze do të prezantohen në kuadër të edicionit të 28-të të Bursës Mesdhetare të Turizmit Arkeologjik (BMTA), i cili do të zhvillohet nga data 29 tetor deri më 1 nëntor 2026, në Paestum, Itali.

Renditja në listën e 5 zbulimeve arkeologjike më të rëndësishme të vitit në nivel global, së bashku me zbulimet e kryera në sitet e njohura si Pompeii, Vulci, Egjipt dhe Turqi, është dëshmi e potencialit të lartë shkencor që mbart ky zbulim.

Pjesëmarrja e shtetit tonë në këtë event për herë të parë, nëpërmjet këtij zbulimi, është një mundësi e shkëlqyer për promovimin e trashëgimisë sonë kulturore në arenën ndërkombëtare.

Ky monument i veçantë ofron të dhëna thelbësore të reja e të rëndësishme arkeologjike, historike e epigrafike, në një zonë të pastudiuar më parë dhe hedh dritë mbi dinamikën sociale, organizimin e elitave lokale dhe arkitekturën funerare gjatë periudhës romake të vonë në Luginën e Bulqizës e më gjerë.

Nëpërmjet këtij zbulimi, hapet një kapitull i ri studimi që ndihmon për të kuptuar më shumë mbi

rrjetet e komunikimit dhe transformimet sociale në brendësi të provincave gjatë kësaj periudhe. Ky sukses është rezultat i punës kërkimore sistematike në kuadër të projektit "Kërkime Arkeologjike në Luginën e Bulqizës" i realizuar nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë dhe Instituti i Arkeologjisë, të cilët përgëzojnë drejtuesit e projektit, ekipin e gërmimit dhe të gjithë bashkëpunëtorët për përkushtimin dhe profesionalizmin e dëshmuar në zbulimin, dokumentimin dhe promovimin e kësaj pasurie kombëtare.

Më 19 shtator 1922 përfundoi Kongresi i Beratit i Kishës Ortodokse Shqiptare

-Kongresi shpalli vendimet dhe zhvilloi negociatat që i dhanë njohjen zyrtare Autoqefalisë së Kishës Ortodokse Shqiptare në vitin 1937-

Kongresi i Beratit, një nga ngjarjet më të rëndësishme të historisë kombëtare u mbajt nga datat 10 deri më 19 shtator 1922.

Klerikë dhe laikë nga trevat ortodokse të vendit, të udhëhequr nga Atë Josif Qirici u mbledhën në mjediset e shkollës së lagjes “Mangalem” për të vendosur mbi fatin e Kishës Ortodokse Shqiptare. Kërkesat për pavarësinë e kishës kishin nisur që në kohën e Rilindjes dhe ishin forcuar pas shpalljes së Pavarësisë dhe Kongresit të Lushnjës. Kongresi i Lushnjës krijoi klimën e nevojshme politike dhe vetëdijen e lartë shtetërore që i dha hovin përfundimtar klerit dhe laikëve ortodoksë shqiptarë për të kërkuar pavarësinë fetare në Berat në shtator të vitit 1922.

Megjithëse në Shqipëri mungonin episkopët e rregullt, gjë që e vështirësonte legjitimitetin kanonik, dhe megjithëse marrëdhëniet me Patrikanën Ekumenike kërkuan vite negociatash deri në njohjen zyrtare të vitit 1937, vendimi i Beratit mbeti themeli i Autoqefalisë.

Ky kongres ka një rëndësi të veçantë kombëtare, sepse forcoi identitetin shqiptar duke e shkëputur kishën nga ndikimet e huaja, dhe një rëndësi fetare, sepse për herë të parë liturgjia në gjuhën shqipe u bë normë, duke afruar besimtarët me fenë në gjuhën amtare. Përkundër sfidave të brendshme dhe përplasjeve mes klerikëve, kongresi arriti të ruajë konsensusin mbi autoqefalinë, duke dëshmuar fuqinë e bashkimit për një kauzë kombëtare.

Përkujtimi i Kongresit të Beratit është një vlerësim i lartë për vizionin e delegatëve të vitit 1922, të cilët i dhanë Shqipërisë një kishë të lirë në një shtet të lirë, duke e vendosur gjuhën shqipe dhe pavarësinë shpirtërore në zemër të jetës fetare e kombëtare.

Përkujtojmë ditën e themelimit të Institutit të Arteve, sot Universiteti i Arteve

Instituti i Arteve u përurua më 15 shtator 1966 në Tiranë. Ky institucion lindi nga bashkimi i tre shkollave të rëndësishme artistike të kohës: Konservatori Shtetëror i Tiranës, Shkolla e Arteve të Bukura dhe Shkolla e Lartë e Aktorëve “Aleksandër Moisiu”. Bashkimi solli një qendër të vetme të studimeve të larta artistike, ku muzika, arti pamor dhe arti skenik u integruan në një strukturë të përbashkët.

Themelimi i Institutit të Arteve shënoi një hap të madh për zhvillimin e arsimit dhe kulturës shqiptare, duke krijuar bazën për formimin e brezave të rinj të artistëve; aktorë, muzikantë, regjisorë, piktorë, duke u kthyer në një vatër të krijimtarisë dhe profesionalizmit, ku talentet e reja gjetën hapësirën për të ndërtuar themelet e një kulture moderne shqiptare.

Gjatë dekadave, ky institucion ka dhënë kontribut të pazëvendësueshëm në jetën kulturore të vendit, duke nxjerrë figura të shquara që kanë lënë gjurmë në teatër, muzikë, opera, balet dhe arte pamore.

Në vitin 1990, me ndryshimet në sistemin arsimor dhe shoqëror, Instituti i Lartë i Arteve u ngrit në nivel universiteti dhe mori emrin Akademia e Arteve. Ky ndryshim shënoi një etapë të re, duke e vendosur institucionin në një rang më të lartë akademik dhe duke i dhënë më shumë hapësirë kërkimit shkencor e krijimtarisë artistike.

Më 23 mars 2011, me vendim të Këshillit të Ministrave, Akademia e Arteve u riemërua Universiteti i Arteve, duke ruajtur strukturën e tre fakulteteve: muzikë, arte të bukura dhe art skenik..

Përkujtimi i datës së themelimit të Institutit të Arteve nga Akademia e Shkencave e Shqipërisë është një homazh për vizionin e atyre që e ngritën këtë institucion dhe që frymëzuan brezat e rinj që të vazhdojnë rrugën e artit.

Dita Ndërkombëtare e Alfabetizimit- Shkrim-Leximit shënon 60-vjetorin e themelimit nga UNESCO

Dita Ndërkombëtare e Alfabetizimit u themelua 60 vjet më parë nga UNESCO, me synimin për të kujtuar të drejtën universale të arsimit si motor zhvillimi. Kjo ditë kremtohet çdo vit më 8 shtator, duke theksuar rëndësinë e edukimit dhe luftës kundër analfabetizmit si elementë thelbësorë për përparimin e një vendi dhe të një populli.

Tema zyrtare e vitit 2026 është “Alfabetizimi për njerëzit, planetin dhe prosperitetin” (Literacy for people, the planet and prosperity). Sipas UNESCO-s, kjo temë merr një rëndësi të veçantë, pasi përkon me 60-vjetorin e themelimit të kësaj dite, duke vënë në pah rolin e shkrim-leximit në promovimin e përfshirjes, zhvillimit ekonomik, mbrojtjes së mjedisit dhe ndërtimit të një të ardhmeje të qëndrueshme.

Ngjarja kryesore globale e organizuar nga UNESCO për vitin 2026 po mbahet në Meksikë, më 8 dhe 9 shtator. Veprimtaritë e kësaj dite synojnë të rrisin ndërgjegjësimin ndërkombëtar për problemin e analfabetizmit, i cili mbetet i pranishëm në shumë vende të botës: rreth 739 milionë njerëz nuk zotërojnë aftësi bazë të shkrim-leximit, ndërsa 4 në 10 fëmijë nuk arrijnë nivelin minimal në lexim. Sipas statistikave të UNESCO-s deri në vitin 2023, 272 milionë fëmijë e adoleshentë ishin jashtë sistemit arsimor. Rajonet më të prekura janë Afrika Sub-Sahariane dhe Azia Jugore, ku mbi 30% e popullsisë së rritur mbetet analfabete, shumica gra.

Kjo është arsyeja pse UNESCO e ka bërë alfabetizimin një nga qëllimet e saj strategjike, duke kontribuar në studime, në reduktimin e braktisjes shkollë dhe në uljen e shkallës së analfabetizmit global. Një tjetër objektiv është sensibilizimi i vendeve të zhvilluara për të ndihmuar në përmirësimin e gjendjes së arsimit në vendet ku mungojnë shkollat, mjetet mësimore dhe trajnimet për stafin pedagogjik.

Gjithashtu, çdo vit, UNESCO organizon edhe ceremoninë e ndarjes së çmimeve ndërkombëtare të alfabetizimit: Çmimi “Mbreti Sejong” (UNESCO King Sejong Literacy Prize), i krijuar në vitin 1989 me mbështetjen e Qeverisë së Republikës së Koresë, që nxit zhvillimin e shkrim-leximit në gjuhën amtare; Çmimi “Konfuci” (UNESCO Confucius Prize for Literacy), i themeluar në vitin 2005 me mbështetjen e Qeverisë së Republikës Popullore të Kinës, që vlerëson programet për të rriturit në zonat rurale dhe për të rinjtë jashtë shkollës, veçanërisht vajzat dhe gratë.

Kongresi i Elbasanit dhe rëndësia e tij në zhvillimin e arsimit kombëtar shqiptar

Kongresi i Elbasanit, i mbajtur më 2 shtator 1909, përfaqëson një nga momentet kyçe të Lëvizjes Kombëtare Shqiptare. Mbledhja e tij ishte një ngjarje e shënuar në historinë e arsimit, shkollës dhe kulturës shqiptare, që njëhej ndryshe edhe si “Kongresi i Shkollave Shqipe”, ku morën pjesë 35 përfaqësues nga 28 klube e shoqëri patriotike, brenda dhe jashtë territoreve shqiptare.

Midis delegatëve të kongresit kishte veprimtarë të njohur të Lëvizjes Kombëtare, si edhe mësues atdhetarë, siç ishin Orhan Pojani, Grigor Cilka, Gjergj e Sevasti Qiriazi, Ahmet Dakli, Refik Toptani, Hamdi Ohri, Nikollë Kaçori, Andrea Konomi, Idhomen Kosturi, Kahreman Vrioni etj.

Programi kulturor e arsimor që hartoi Kongresi i Elbasanit parashtronte njohjen zyrtare të gjuhës shqipe në sistemin ekzistues arsimor dhe përhapjen e mëtejshme të arsimit në gjuhën shqipe. Një nga vendimet më të rëndësishme ishte themelimi i Shkollës Normale të Elbasanit, e cila u hap më 1 dhjetor 1909 dhe u bë një institucion i rëndësishëm për përgatitjen e mësuesve shqiptarë. Po ashtu, Kongresi u kushtoi rëndësi hartimit të programeve mësimore, organizimit të shkollave shqipe dhe nxitjes së botimit e përhapjes së librave në gjuhën shqipe. Çështja e alfabetit ishte trajtuar më parë në mënyrë të veçantë nga Kongresi i Manastirit i vitit 1908.

Rëndësia e këtij Kongresi është e madhe, sepse ai hodhi baza të rëndësishme për zhvillimin e arsimit kombëtar shqiptar dhe forcoi unitetin kulturor të kombit në periudhën që i parapriu Shpalljes së Pavarësisë.

Kongresi i Elbasanit mori një sërë vendimesh, të pasqyruara në Aktin e Vendimeve të Kongresit, i cili përmbante 15 pika, si dhe miratoi rregulloren e klubeve dhe shoqërive patriotike. Në vendimet e këtij kongresi theksohej se Shoqëria “Përparimi”, që do të krijohej në Korçë, kishte për detyrë të financonte mbajtjen e Shkollës Normale. Me ndihmat që do të grumbulloheshin, ajo do t’u jepte mbështetje shkollave shqipe ekzistuese, do të orientonte hapjen e shkollave të reja në shumë vise të vendit, si dhe do të nxiste përhapjen e mësimin të shqipes edhe në shkollat e huaja që ekzistonin në territoret shqiptare.

Jo rastësisht, për mbajtjen e kongresit të arsimit u zgjodh qyteti i Elbasanit. Ishin traditat e shkëlqyera patriotike, arsimore e kulturore, si dhe figurat e spikatura të Rilindjes Kombëtare të këtij qyteti, që ndikuan në zgjedhjen e tij.

Më 8 shtator 1909 përfunduan punimet e Kongresit të Elbasanit, i cili hodhi baza të rëndësishme për zhvillimin e arsimit kombëtar shqiptar dhe përhapjen e mësimit në gjuhën shqipe.

Kryesia e Akademisë së Shkencave të Shqipërisë uron akademik Ilirjan Malollarin në 70-vjetorin e lindjes

Akademia e Shkencave e Shqipërisë i uron akademik Ilirjan Malollarit shëndet, suksese dhe vijim të mbarë të veprimtarisë së tij akademike e shkencore.

Akad. Malollari ka lindur më 28 shtator 1956 në qytetin e Korçës, ku kreu arsimin tetëvjeçar. Më pas ndoqi Shkollën e Mesme Teknologjike në Tiranë dhe studimet universitare në degën e kimisë industriale, në Fakultetin e Shkencave të Natyrës, Universiteti i Tiranës (1975–1980).

Pas diplomimit, në vitin 1981, u emërua për kryerjen e stazhit pranë Laboratorit Qendror të Kimisë në Tiranë, ku realizoi edhe punimin e diplomës. Në periudhën 1982–1987 punoi në Kombinatin e Sintezës dhe Prodhimit Kimik në Elbasan. Në vitet 1987–1988 kreu specializimin me kohë të plotë në Inxhinieri Kimike dhe, për rezultatet e shkëlqyera, u emërua pedagog pranë Departamentit të Kimisë Industriale, në Fakultetin e Shkencave të Natyrës, në vitin 1989.

Akademik Malollari ka kryer gjithashtu funksionin e përgjegjësit të grupit mësimor-shkencor në Inxhinierinë e Proceseve Kimike, që prej themelimit të drejtimit të studimeve Master i Shkencave në Inxhinierinë e Proceseve Kimike.

Akademik Malollari është anëtar i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë që prej vitit 2009, fillimisht si akademik i asociuar dhe, në vitin 2020, si anëtar i rregullt i Asamblesë së Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, me titullin “Akademik”. Atij i është akorduar “Medalja e Punës” nga Kuvendi Popullor, me motivacionin: “Për futjen e të rejave të shkencës në prodhim”.

Gjatë veprimtarisë së tij akademike, pedagogjike dhe shkencore, akademik Ilirjan Malollari ka udhëhequr dhjetëra diploma studentësh të nivelit Master i Shkencave, brenda dhe jashtë vendit, si dhe disertacione për gradën “Doktor i Shkencave”. Ai është autor i mbi 25 teksteve shkencore universitare, mbi 10 monografive, 15 raporteve teknike dhe komunikimeve shkencore. Ka prezantuar dhe publikuar mbi 400 artikuj shkencorë brenda dhe jashtë vendit, si dhe ka marrë pjesë e ka referuar në dhjetëra konferenca dhe kongrese kombëtare e ndërkombëtare.

Ai zotëron njohuri në fushën e digjitalizimit dhe aftësi në shkencat kompjuterike. Akademik Malollari zotëron disa gjuhë të huaja në nivele të ndryshme, të cilat i përdor si gjuhë pune për materiale shkencore, komunikim verbal e të shkruar, artikuj, raporte teknike dhe prezantime. Ai zotëron në nivel shumë të mirë anglishten, frëngjishten dhe greqishten, ndërsa rrusishten dhe italishten në nivel të mirë.

Ai është anëtar dhe pjesëmarrës aktiv në disa asociacione, shoqata dhe organizma profesionale të huaj e vendas, si dhe anëtar i bordeve editoriale të disa revistave shkencore autoritare.

Akademik Malollari vijon të jetë President i Shoqatës së Kimistëve Shqiptarë, detyrë që e ushtron prej më shumë se 20 vitesh. Ai është gjithashtu zv. president i MESAEP (Mediterranean Scientific Association of Environmental Protection), anëtar i Akademisë Ndërkombëtare të Shkencave Mjedisore, kryetar i Byrosë Kombëtare të Asociacionit Ballkanik të Mjedisit (BENA), anëtar i IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry), anëtar i FECS (Federation of European Chemical Societies) etj.

Akademik Malollari ka marrë pjesë në projekte kombëtare dhe ndërkombëtare me status të ndryshme, nga anëtar partner dhe ekspert deri në koordinator, në më shumë se 30 projekte me përfitim shkencor dhe institucional dhe me financime të konsiderueshme.

Dita Ndërkombëtare për Qasje Universale në Informacion

28 shtatori është Dita Ndërkombëtare për Qasje Universale në Informacion. Më 17 nëntor 2015, UNESCO e shpalli 28 shtatorin si Ditën Ndërkombëtare për Qasje Universale në Informacion, ndërsa në vitin 2019 kjo ditë u njoh edhe nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara. Qasja universale në informacion nënkupton të drejtën e çdo individi për të kërkuar, marrë dhe përcjellë informacion. Kjo e drejtë përbën pjesë të rëndësishme të lirisë së shprehjes dhe lidhet ngushtë me lirinë e shtypit dhe me rolin e medias në informimin e publikut për çështje me interes shoqëror.

Në shoqërinë e dijes dhe në mjedisin digjital, qasja në informacion të besueshëm, të saktë dhe në kohë është një kusht i rëndësishëm për zhvillimin e kërkimit shkencor, edukimit, transparencës dhe pjesëmarrjes së informuar në jetën publike.

Për vitin 2026, UNESCO ka përcaktuar temën “Ruajtja e integritetit të informacionit në epokën digjitale: Roli i qasjes në informacion në adresimin e çrregullimit të informacionit”, duke vënë në fokus rolin e qasjes në informacion në mbrojtjen e integritetit të mjedisit informativ dhe në adresimin e çrregullimit informativ.

Në këtë kuadër, Akademia e Shkencave e Shqipërisë nënvizon rëndësinë e qasjes në informacion si një parim themelor për krijimin, verifikimin dhe përhapjen e dijes, si dhe për zhvillimin e një mjedisi informativ të mbështetur në burime të besueshme dhe në integritetin e informacionit.

Podcast Akademia

Podcast AKADEMIA 1: Intervistë me akademik Arben Merkoçi

Fillon episodi i parë i “Podcast Akademia”, një hapësirë e dedikuar dialogut mbi shkencën, dijen dhe zhvillimin akademik në vend. Ky podcast synon të krijojë një urë komunikimi midis institucioneve akademike dhe publikut, duke sjellë diskutime të hapura, të thelluara dhe me vlerë.

Në episodin e parë të “Podcast Akademia”, akad. Arben Merkoçi prezanton rrugëtimin e krijimit të NanoAlb-it, njësisë së parë të specializuar në nanoteknologji pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë.

Ai ndan vizionin, objektivat dhe perspektivat e kësaj nisme, duke theksuar rolin e saj në zhvillimin e kërkimit shkencor, inovacionit teknologjik dhe bashkëpunimit ndërkombëtar.

Për ta ndjekur të plotë, skanoni kodin QR:

Podcast AKADEMIA 2: Intervistë me z. Andreas Dushi, drejtor i QBAE

Në episodin e dytë të podcastit “Akademia”, z. Andreas Dushi, drejtor i Qendrës së Botimeve Albanologjike dhe Enciklopedike, sjell në fokus tri nga projektet më të rëndësishme të Akademisë së Shkencave të Shqipërisë në fushën e albanologjisë dhe cili është roli i këtyre veprave në zhvillimin dhe pasurimin e dijes shkencore shqiptare.

Për ta ndjekur të plotë, skanoni kodin QR:

Podcast AKADEMIA 3: Intervistë me akad. Ilia Mikerezin

Në episodin e tretë të “Podcast Akademia” është i ftuar akad. Ilia Mikerezi, drejtues shkencor i Qendrës Kërkimore të Bioteknologjisë dhe Gjenetikës pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë. Diskutimi u fokusua tek ADN-ja si bazë e trashëgimisë gjenetike dhe në gjenetikën e popullatave, duke theksuar rolin e saj në kuptimin e variacionit biologjik.

U trajtuan gjithashtu funksionimi dhe roli i Qendrës së Bioteknologjisë dhe Gjenetikës, sfidat e kërkimit shkencor në Shqipëri, si dhe rëndësia e bashkëpunimeve ndërkombëtare për avancimin e studimeve në fushën e gjenetikës.

Për më shumë shikoni linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=7a00s4cXvZc>

Podcast AKADEMIA 4: Intervistë me akademik Rrapo Ormëni

Në episodin e katërt ndalemi te vepra “Akademik Eduard Sulstarova -Vepra të zgjedhura në fushën e sizmologjisë”, një botim që sjell në vëmendje figurën, veprimtarinë dhe kontributin e një prej studiuesve më të rëndësishëm të sizmologjisë shqiptare.

I ftuar në këtë episod është akademik Rrapo Ormëni, një nga figurat më të njohura të gjeologjisë shqiptare, me një kontribut të çmuar në fushën e studimeve gjeologjike e sizmologjike, si edhe në jetën akademike dhe institucionale të vendit.

Gjatë intervistës, akademik Ormëni ndan vlerësimet dhe këndvështrimet mbi trashëgiminë shkencore të akademik Eduard Sulstarovës, rëndësinë e studimeve sizmologjike në zhvillimin e shkencës shqiptare, si dhe vlerën që ky botim përfaqëson për studiuesit dhe brezat e rinj të kërkuesve shkencorë.

Për më shumë shikoni linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=QftTRhucfc8>

Podcast AKADEMIA 5: Intervistë me akademik Besnik Baraj dhe prof. dr. Melissa J. Perry

Në episodin e pestë të Podcast Akademia, akad. Besnik Baraj dhe prof. dr. Melissa J. Perry paraqesin përfundimet kryesore të Konferencës së 4-t Ndërkombëtare për Shëndetin Publik dhe Mjedisin, organizuar në Akademinë e Shkencave të Shqipërisë.

Ata ndajnë me publikun përfundimet kryesore të konferencës, duke u ndalur te rëndësia e bashkëpunimit ndërkombëtar në kërkimin shkencor, si dhe te sfidat bashkëkohore që lidhen me shëndetin publik, ndotjen e mjedisit, ndryshimet klimatike dhe përdorimin e inteligjencës artificiale në kërkimin mjedisor.

Për më shumë shikoni linkun: <https://youtu.be/4FGJVypJ9zw>

Podcast AKADEMIA 6: Intervistë me akademik Gëzim Hoxha

Në episodin e gjashtë të "Podcast Akademia", i ftuar është akad. Gëzim Hoxha, Kryetar i Seksionit të Shkencave Shoqërore dhe Albanologjike dhe Kryeredaktor i revistës shkencore "Studia Albanica".

Biseda fokusohet në historinë, misionin dhe rolin e "Studia Albanica" në zhvillimin e studimeve albanologjike. Gjatë episodit diskutohen standardet e botimit shkencor, sfidat e botimeve akademike në epokën digjitale dhe rëndësia e përfshirjes së studiuesve të rinj në kërkimin shkencor.

Për më shumë shikoni linkun: <https://youtu.be/Duw7U-B7iPg>

Podcast AKADEMIA 7: Intervistë me akademik Shaban Sinani

Në episodin e shtatë të “Podcast Akademia”, i ftuar është akad. Shaban Sinani, drejtues i redaksisë vendore Tiranë pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë.

Në këtë bisedë, akad. Sinani sjell një vështrim mbi zhvillimin e enciklopedizmit shqiptar, rrugëtimin drejt hartimit të “Enciklopedisë Shqiptare” dhe rëndësinë e këtij projekti për studimet albanologjike.

Ai ndalet te sfidat shkencore dhe metodologjike të një veprë madhore që synon të pasqyrojë dijen, kulturën dhe trashëgiminë shqiptare.

Për më shumë shikoni linkun: <https://youtu.be/Lequb8eAro0>

Podcast AKADEMIA 9: Intervistë me akademiken Aurela Anastasi

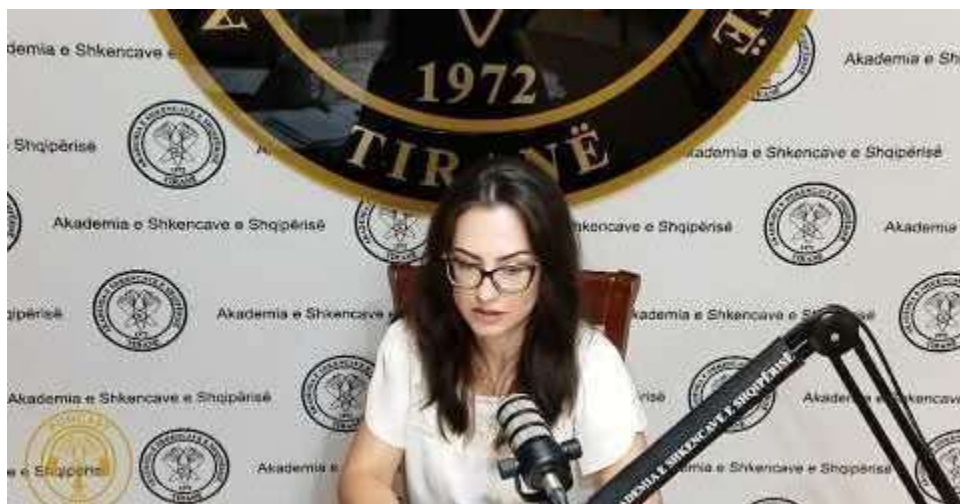
Në episodin e nëntë të “Podcast Akademia”, e ftuar është akademike Aurela Anastasi, Kryetare e Komisionit të Shkencave Juridike dhe Sociale pranë Akademisë së Shkencave. Me akademiken Anastasi bisedojmë për rolin e gruas në shkencë, kontributin e grave në zhvillimin e arsimit të lartë dhe kërkimit shkencor në Shqipëri, si edhe për sfidat dhe perspektivat që i presin brezat e rinj.

Ajo ndan përvojën e saj mbi fillimet e karrierës akademike, sfidat e rrugëtimit profesional dhe rëndësinë e nxitjes dhe mbështetjes së vajzave të reja për të zgjedhur një karrierë në shkencë.

Për më shumë shikoni linkun: <https://youtu.be/JNE0xIKpBiA?si=Oyji7nIcPWVUdioJ>

Podcast AKADEMIA 8: Intervistë me prof. asoc. Belfjore Qose

Në episodin e tetë, e ftuar në “Podcast Akademia” është kryetarja e Akademisë së të Rinjve, prof. asoc. Belfjore Qose, me të cilën bisedojmë për rolin e Akademisë së të Rinjve në zhvillimin e kërkimit shkencor, mbështetjen e studiuesve të rinj dhe nxitjen e një brezi të ri kërkuesish të përkushtuar ndaj shkencës.

Gjatë këtij episodi trajtohet rrugëtimi i Akademisë së të Rinjve, mundësitë konkrete që ajo u ofron kërkuesve të rinj, cilësitë, sfidat dhe vizioni që duhet të karakterizojë brezin e ri të studiuesve.

Për më shumë shikoni linkun: <https://www.youtube.com/watch?v=lsSpbz020Y0>

Podcast AKADEMIA 10: Intervistë me akademikun Gjovalin Shkurtaj

Në episodin e dhjetë të “Podcast Akademia”, i ftuar është akademiku Gjovalin Shkurtaj. Në fokus të intervistës është botimi i tij më i fundit, “Onomastikë dhe Etnolinguistikë”, një vepër kushtuar onomastikës shqiptare dhe rëndësisë së emrave si dëshmi të historisë, kulturës dhe identitetit tonë kombëtar.

Në një bisedë të pasur me akademik Gjovalin Shkurtaj, flasim për studimin e emrave të përveçëm, gjurmët e periudhave të ndryshme historike në traditën e emërtimit, si dhe për rolin e gjuhës shqipe në ruajtjen dhe përcjelljen e trashëgimisë sonë kulturore.

Biseda ndalet gjithashtu te roli i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, procesi i reformimit dhe rëndësia e kërkimit shkencor, veçanërisht në fushën e albanologjisë.

Podcast AKADEMIA 11-të: Intervistë me z. Artan Shkreli

Në episodin e njëmbëdhjetë të “Podcast Akademia”, mirëpresim z. Artan Shkreli, kryetar i Komisionit të Përhershëm për Antropologjinë dhe Trashëgiminë Kulturore pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë.

Në këtë episod ndalemi te prioritetet e Komisionit të Përhershëm për Antropologjinë dhe Trashëgiminë Kulturore, roli i tij në orientimin e kërkimit shkencor dhe identifikimin e fushave prioritare të studimit.

Biseda trajton gjithashtu çështje që lidhen me kujtesën historike, identitetin kulturor dhe sfidat e trajtimit shkencor të trashëgimisë, si dhe perspektivën e muzeve pranë Akademisë së Shkencave.

Podcast AKADEMIA 12-të: Intervistë me akademik Hamit Kaba

Në episodin e dymbëdhjetë të “Podcast Akademia”, akademik Hamit Kaba, drejtor i Institutit të Historisë pranë Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, sjell një pasqyrë të veprimtarisë së Institutit dhe të punës kërkimore në fushën e historisë.

Në bisedë trajtohen roli dhe veprimtaria e Institutit të Historisë, organizimi i punës kërkimore, projektet në zhvillim, si dhe bashkëpunimet ndërinstitutionale dhe ndërkombëtare. Akademik Kaba ndalet gjithashtu te ndryshimet pas reformimit të Akademisë së Shkencave, rëndësia e përfshirjes së diasporës në kërkimin historik, si dhe projektet dhe veprimtaritë e Institutit.

Podcast AKADEMIA 13: Intervistë me shkrimtarin Luan Rama

Në këtë episod bisedojmë me shkrimtarin dhe diplomatin Luan Rama për librin “Vitet pariziane të Hasan Tahsinit”, duke u ndalur te një periudhë e rëndësishme e jetës dhe formimit të kësaj figure të dijes shqiptare.

Biseda përqendrohet te vitet e tij në Paris, te gjurmët dhe dokumentet e zbuluara në arkivat franceze, si dhe te formimi i tij shkencor, intelektual dhe kulturor. Një vëmendje e veçantë i kushtohet mënyrës se si kërkimi historik, shkrimi dhe arti mund të ndihmojnë në sjelljen e figurave të rëndësishme të dijes më pranë publikut.

In Memoriam

Akademia e Shkencave gjatë muajit shtator përkujtoi figura të shquara të shkencës, kulturës, letërsisë dhe historisë

Akademia e Shkencave e Shqipërisë, gjatë muajit shtator, ka përkujtuar figura të shquara të shkencës, kulturës, letërsisë, artit dhe historisë shqiptare, si dhe personalitete të huaja që kanë dhënë kontribute të rëndësishme në studimet albanologjike dhe në njohjen e Shqipërisë.

Në ditën e lindjes u kujtua akademik Aleks Buda, kryetari i parë i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë dhe një nga themeluesit e historiografisë shqiptare moderne. Ai dha një kontribut të rëndësishëm në zhvillimin e studimeve historike, veçanërisht të medievistikës, si dhe në formimin e brezave të rinj të historianëve.

Në vijim u përkujtua Gunnar Svane, studiuesi dhe gjuhëtari danez, i cili i kushtoi një pjesë të rëndësishme të veprimtarisë së tij studimit të gjuhës shqipe dhe kulturës shqiptare. Si anëtar i jashtëm i Akademisë së Shkencave të Shqipërisë, Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Kosovës dhe Akademisë së Shkencave të Sllovenisë, ai kontribuoi edhe në forcimin e bashkëpunimit akademik ndërkombëtar.

U përkujtua Çerçiz Topulli, atdhetar dhe një nga figurat e shquara të Rilindjes Kombëtare, i cili udhëhoqi çeta të armatosura në luftën për çlirimin dhe pavarësinë e Shqipërisë. Në fushën e letërsisë arbëreshe u kujtua Francesco Antonio Santori, shkrimtar, poet, dramaturg, studiues i folklorit dhe klerik, i cili dha një kontribut të rëndësishëm në zhvillimin e letërsisë dhe gjuhës shqipe, duke ndihmuar në ruajtjen e identitetit shqiptar në komunitetet arbëreshe.

Me nderim u përkujtua Sabiha Kasimati, shkencëtarja e parë shqiptare dhe pioniere e iktiologjisë. E arsimuar në Universitetin e Torinos, ajo iu përkushtua kërkimit shkencor dhe dha një kontribut të rëndësishëm në studimin e pasurisë ujore të vendit, si dhe në krijimin e bërthamës së parë të Muzeut të Shkencave të Natyrës.

Më pas u kujtua Mitrush Kuteli (Dhimitër Pasko), shkrimtar, përkthyes dhe ekonomist, një nga emrat e rëndësishëm të letërsisë shqipe. Krahas krijimtarisë letrare, ai u shqua për veprimtarinë kulturore dhe përkushtimin ndaj gjuhës dhe letërsisë shqipe. Në ditën e ndarjes nga jeta u përkujtua Odhise Paskali, një nga themeluesit e skulpturës shqiptare dhe skulptori i parë profesionist shqiptar. Përveç krijimtarisë artistike, ai dha një kontribut të rëndësishëm në zhvillimin e jetës kulturore dhe të arteve figurative në Shqipëri.

U përkujtua gjithashtu akademik Farudin Hoxha, inxhinier hidroteknik dhe projektues i disa prej veprave më të rëndësishme të energjetikës shqiptare. Ai drejtoi studime dhe projekte për diga dhe hidrocentrale të rëndësishme, duke dhënë një kontribut të veçantë në zhvillimin e infrastrukturës hidroenergjetike të vendit.

Ndahet nga jeta prof. dr. Muharrem Dezhgiu, studiues i njohur i Institutit të Historisë

Të nderuar kolegë,

Me hidhërim të thellë njoftojmë se sot u nda nga jeta kolegu ynë i dashur dhe i respektuar, prof. dr. Muharrem Dezhgiu, studiues i njohur i Institutit të Historisë.

Profesor Dezhgiu lindi në fshatin Guri i Bardhë, Mat, më 1 shtator 1944. Ai u angazhua me përkushtim për shkrimin e historisë sonë kombëtare dhe është autor i një sërë botimesh, si:

Veprimtaria e shtetit të ri të demokracisë popullore (maj-nëntor 1944), Shqipëria në luftë (1939-1944), (studime dhe refleksione), Anastas Lula – disidenti i parë në PKSH, Historia e Shqipërisë dhe e shqiptarëve, (bashkautor), Shqipëria nën pushtimin italian (1939-1943), Shqipëria nën pushtimin gjerman (shtator 1943 – nëntor 1944).

Ai gjithashtu është ndër autorët kryesorë të botimit madhor të Institutit të Historisë, Historia e shqiptarëve gjatë shekullit XX, si dhe bashkautor në Fjalorin Enciklopedik Shqiptar.

Kolegët e Institutit të Historisë i shprehin ngushëllimet më të sinqerta familjes së tij!

Në letërsinë europiane u kujtua Pierre de Ronsard, një nga poetët më të rëndësishëm francezë të shekullit XVI dhe udhëheqës i grupit letrar “La Pléiade”. Në krijimtarinë e tij ai i kushtoi një sonet edhe figurës së Heroit Kombëtar shqiptar, Gjergj Kastriot Skënderbeut.

Në fushën e albanologjisë u përkujtua Zef Krispi (Giuseppe Crispi), peshkop, helenist dhe profesor i Universitetit të Palermos, një nga studiuesit arbëreshë të shekullit XIX që iu kushtuan gjuhës, historisë dhe kulturës shqiptare. Vepra e tij “Shqipja nëna e gjuhëve” dëshmon interesin e hershëm shkencor arbëresh për gjuhën shqipe dhe lashtësinë e saj. Ndër personalitetet e përkujtuara ishte edhe Ferid Murati, mjeku, farmakologu dhe akademiku me origjinë shqiptare, fitues i Çmimit Nobel në Mjekësi në vitin 1998 për kërkimet që çuan në zbulime të rëndësishme mbi rolin e oksidit nitrik në organizëm. Në ditën e lindjes u kujtua Sotir Kolea, leksikograf, përkthyes, folklorist, publicist dhe veprimtar i lëvizjes kombëtare. Ai dha një kontribut të rëndësishëm në përhapjen e arsimit shqip, në veprimtarinë patriotike dhe në zhvillimin e institucioneve kulturore e bibliotekare shqiptare, duke drejtuar Bibliotekën Kombëtare dhe Muzeun Kombëtar. Përmes këtyre përkujtimeve, Akademia e Shkencave e Shqipërisë sjell në vëmendje kontributin dhe trashëgiminë e personaliteteve që, përmes dijes, krijimtarisë, veprimtarisë patriotike dhe punës shkencore, kanë ndikuar në zhvillimin e kulturës, arsimit, shkencës dhe identitetit shqiptar, si dhe në pasurimin e marrëdhënieve intelektuale e shkencore me Europën.